

Novostravda

GLASILO NARODNEGA DELAVSTVA

Izhaja vsak četrtek. Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva
cesta 22, telef. št. 46-18. — Uprava: Knafljeva ulica 5,
telef. št. 31-22

Delavska izdaja
„DOMOVINE“

Naročnina polletno 18 in celoletno 36 din. — Posamezna
številka 1 din. — Račun Poštne hranilnice, podružnica
Ljubljana, št. 17.751

Mezde in socialni mir

Višina mezd je bila do nedavnega časa odvisna izključno le od prostega dogovora med službodajalcem in službojemalcem. Šele v novjšem času je zakonodaja predvidela minimalne mezde, ki so do neke meje uravnale višino mezd in postavile mezdami mejo pod katero se nižje ne smejo plačevati. S tem je bilo načelno odločeno, da v vseh primerih ne more več veljati prosti dogovor med službodajalcem in službojemalcem glede višine mezd.

Do določanja minimalnih mezd je prišlo zato, ker se je izkazalo, da se je z nizkimi mezdami tako izrabljalo delovno moč, da pri tem že niso bili samo prizadeti delavci sami, ampak celo interes splošnosti. Izkazalo se je tudi, da se prav iz splošnih interesov ne more več pripustiti, da bi bili delavci prepuščeni sami sebi takrat, ko se določajo mezde. Priznalo se je, da morajo biti delavci pri določanju mezd zaščiteni.

Seveda današnja določila glede minimalnih mezd še ne ščitijo dovolj delavskih interesov. Prvič niso minimalne mezde določene za vse vrste delavstva in drugič niso minimalne mezde tako visoke, da bi tvorile po svoji višini res oni minimum, ki ga delavec potrebuje za nabavo vsaj najnujnejših življenjskih potrebščin. Mnogokrat so celo minimalne mezde lahko ogražale povprečno višino vseh mezd. So celo primeri, da v vrsti podjetij po določenih minimalnih mezdah skoraj nihče plačan ni, ker so se že v prosti ponudbi in povpraševanju po delovnih močeh, same od sebe stvorile višje mezde.

Pri današnjem določevanju minimalnih mezd ne bo moglo ostati. Minimalne mezde se bodo morale po svoji razsežnosti in višini razvijati naprej. Minimalne mezde bodo morale veljati za prav vse vrste podjetij in za vse vrste delo ter tudi za vse vrste delavstva. Minimalne mezde bodo morale biti vsaj tako visoke, da bodo odgovarjale eksistenčnemu minimumu, ki je potreben za nabavo najnujnejših življenjskih potrebščin. Namen minimalnih mezd ne bo smel več biti, da samo preprečuje najhujše izrabljanje delovnih moči. Minimalne mezde bi morale biti uspešen regulator življenjskega standarda delavcev in bi morale vsebovati že tudi oni višek, ki je potreben človeku, da lahko zadosti potrebam, ki ustvarjajo pri delovnem človeku zadovoljstvo in vsaj osnovno blagostanje.

V zvezi z določitvijo minimalnih mezd je važno vprašanje o ureditvi delovnih pogodb samih. Današnji čas nujno zahteva, da se zakonito urede obvezne kolektivne pogodbe za vse vrste zaposlitve.

Kakor hitro bi se poleg minimalnih mezd uvedle tudi obvezne kolektivne pogodbe med službodajalci in službojemalci, bi dobili šele možnost, da trajno uredimo delovne odnose, ki ne bi več v tolikšni meri vznemirjali socialni in gospodarski red, kot se to godi danes.

Komur je resnično na tem, da se odvzame propagatorjem razrednega boja najjačje orožje iz rok, tisti bo resnično želel, da se za trajno ureditve vprašanja, ki so najvažnejša pri

ureditvi delovnih odnosov. Če pa hočemo urediti delovne odnose je najpoglavitejša, da dokončno rešimo vprašanje minimalnih mezd za vse vrste delavstva in dela in da predpišemo obvezne kolektivne pogodbe.

Tako kot se danes urejajo delovni odnosi je skrajno škodljivo za mirno sožitje med posameznimi stanov. Vsako urejanje delovnih odnosov pomeni začetek bitke, ki se prične voditi med dvema stanovoma in katere konec je vedno ta, da ostane po končani bitki še vedno mnogo netiva, da se pri prvi priložnosti zopet vname nov boj, še srditejši od prvega. Po ureditvi delovnih odnosov bi moralo nastopiti vsaj za daljšo dobo pomirjenje. Doseže se pa navadno obratno. Vzroki za nepomirljivo borbo so ostali in samo vprašanje časa je, kdaj izbruhne borba zopet z vso silovitostjo.

Temeljno pogrešno je, da se danes pri določitvi mezd in drugih delovnih pogojev prepušča svobodnemu sporazumu samo strankam, ki so pri stvari posredno zainteresirane. Tembolj, ker o dejanskem svobodnem sporazumu niti govora biti ne more. Službodajalec je v današnjih razmerah pri sporazumevanju vedno močnejši. Službodajalec ima vedno sredstva v rokah, da delavstvo lahko prisili na pristaneke pogojev, ki jih on postavi. Če se po zaključku pogajanj potem govori o sporazumu, ne pomeni takozvani sporazum ničesar drugega, kot da je delavstvo pod silo razmer pristalo na nekaj, na kar je moralo pristati, da bi pa bilo upravičeno dobiti mnogo več, kar pa ni moglo doseči.

Naravno je, da n. pr. žele službodajalci izplačati čim nižje mezde, da si s tem zmanjšajo obratne stroške in dosežejo čim večje dobičke. Nasprotno žele dobiti službojemalci

čim večje mezde, da si zboljšajo svoje življenjske pogoje. Te želje bodo na obeh straneh vedno obstojale. Le eno se ne bi smelo dogajati. Ne sme se zahteve službodajalcev uveljavljati z ukazujočo gospodarsko in socialno premočjo, ki dokazuje službojemalcem, da so sprejeli delovne pogoje le pod silo razmer, ne pa z uvidevnostjo, da so dosegli vse, kar se je dalo doseči.

Pri mezdah pogajanjih, ali boljše rečeno pri določitvi mezd bi morali biti službojemalci in službodajalci enakopravni stranki, katerih obeh pravica bi bila, da po svoji svobodni oceni predlože svoje zahteve. Službojemalcem bi morali biti na razpolago vsi podatki o produkcijskih in gospodarskih razmerah obrata, ki je predmet pogajanj, da lahko stvarno in obstoječim razmeram odgovarjajoče postavljajo svoje zahteve. Če ne bi prišlo pri pogajanjih do sporazuma, bi moral potem tretji organ, ki se kot objektivni opazovalec udeležuje pogajanj, odločiti, kakšen je lahko zaključek pogajanj, da ne bo trpel ne službodajalec škode, dobil bo pa službojemalec vse, kar je upravičen zahtevati in kar mu zadostuje, da si izgradi svojim potrebam odgovarjajoče življenjske pogoje.

Potreben nam je socialni mir. Potrebna je nova ureditev medsebojnega sodelovanja vseh stanov. Potrebno je izločiti vse, kar danes povzroča tako usodne motnje v življenju naroda. Zato moramo iskati pota, da odstranimo vse, kar je v gospodarskem in socialnem pogledu krivično in vse kar povzroča nasprotja med stanov. Eno izmed važnih vprašanj v tem pogledu je gotovo, kako bi se na najbolj pravičen način uredili odnosi med službodajalci in službojemalci. Ne smemo odlašati z reformami in naj bi tudi temu ali onemu ne bile popolnoma všeč. Glavno je, da zadovoljimo življenjskim potrebam naroda. Interesi posameznikov se morajo tem vzvišenim potrebam brezpogojno umakniti.

Kakšne uredbe dobimo?

Po časopisnih poročilih se bo na dan obletnice zagrebškega sporazuma, dne 26. t. m. sestala vlada v Zagrebu in bo objavila rezultate dosedanjega dela. Istočasno bo objavljanih več uredb, ki bodo obravnavale važna gospodarska, socialna in finančna vprašanja.

Posvetovanja, ki so bila pretekli dni med člani vlade na Bledu o reformah v našem državnem življenju, so zaključena. Posebni dopisnik »Politike« je dobil o pomenu in vsebini teh reform, gotovo iz avtentičnega vira, zanimive informacije, iz katerih posnemamo:

Vesti, da je šlo pri blejskih posvetovanjih za velike politične reforme, so demantirane. Tisti, ki pričakujejo od vladnih ukrepov nekih senzacij, tudi ne bodo prišli na svoj račun. Vlada bo prihodnje dni izdala številne uredbe, ki se v glavnem nanašajo na to, da popravijo gotove nedostatke naše gospodarske organizacije v duhu diriganega gospodarstva. V tem pravcu je vlada že do sedaj delovala in izvedla gotove ukrepe, ki pa so ostali skoraj neopaženi, odnosno niso še v polni meri izvedeni. Sem spadajo predvsem odredbe o pobijanju draginje, o pošiljanju

spekulantov na prisilno bivanje, določanje cen za žito in kruh, prisilno nakupovanje volne za industrijo po visokih cenah. Zlasti se bodo sedaj izgradili ukrepi za pobijanje draginje. V tej zvezi se računa s potrebo racioniranja življenjskih potrebščin. S tem bi se pobijali pomanjkanje blaga, spekulacija in naraščanje cen.

Za gotove industrije je predvideno postavljanje posebnih komisarijev, ki naj izvajajo nadzorstvo nad proizvodnjo in to produkcijo vodijo, da ne bo odvisna samo od zasebnega interesa in razpoloženja dotičnih podjetnikov. Pripravljena je uredba o enotni moki, nadalje uredba o oljaricah in o zalogah prediva.

Predvideva se preureditev Narodne banke. Izvršena bo na osnovi kompromisa med načelom podržavljenja in sedanjo organizacijo Narodne banke.

Razpisano bo notranje posojilo, ki naj služi za financiranje javnih del, zlasti v pasivnih krajih in pa tam, kjer bi z njimi mogli pridobiti nove komplekse plodne zemlje. Izvrševala se bodo predvsem melioracijska de-

la na Moravi in na Savi, gradili vodovodi in izboljšale prometne zveze.

Za preskrbo pasivnih krajev se bodo poleg omrežja silosov gradila posebna skladišča za žito, ki naj na licu mesta omogočijo dovoljne rezerve hrane.

Uvedla se bo stroga kontrola uvoza, ne samo za blago, ki ga plačujemo z devizami, temveč tudi za vse blago iz klirinških držav. Direkcija za zunanjo trgovino bo dajala dovoljenja, odnosno vodila točno evidenco o količinah in cenah.

O nameranih socialnih reformah je precej obširno poročalo vladino »Vreme«, ki pravi med drugim:

Bejskih razgovorov s člani vlade so se udeležili tudi predstavniki beogradskega Jugorasa, ki je predložil več predlogov, na osnovi katerih so bili izdelani osnutki raznih uredb.

Po informacijah je izdelana tudi nova uredba o minimalnih mezdah in arbitraži. Do sedaj je bila osnovna minimalna mezda dva dinarja na uro. Vse banske uprave so imele pravico, da to minimalno mezdo povi-

šajo za 50 odst. Novi načrt uredbe predvideva novo minimalno mezdo po tri dinarje na uro, dočim Jugoras zahteva, da bi znašala minimalna mezda štiri dinarje na uro.

Na zadnjih posvetovanjih je bilo na Bledu tudi odločeno, da se vprašanje Suzorja in njegove razdelitve odloži do končne politične ureditve države.

Predmet razgovorov na Bledu je bil tudi predlog Jugorasa, da se za celo državo ustanove enotne sindikalne organizacije, vendar ne na centralistični, ampak na federativni osnovi. Sindikalne organizacije bi se delile na tri dele in to na Jugorasa, na Hrvatski radniški savez in na Zvezo združenih delavcev. Vse te tri organizacije bi delale skladno v vsakem pogledu.

Dalje je bila izdelana uredba, ki se nanaša na sportsko in kulturno delo v raznih industrijskih podjetjih. V teh podjetjih se bi po novi uredbi osnovale razne sportne ustanove in pospeševalo kulturno delavnost.

Še tekom teh dni se bo pokazalo, kakšne uredbe dobimo in v koliko so prednaznanila časopisja točna.

Ogrožena eksistenca tekstilnega delavstva

Tekstilna industrija je v zadnjem času vsled pomanjkanja surovin omejila delovni čas. Radi tega je tekstilno delavstvo zelo prizadeto. Preteklo nedeljo 4. avgusta so se predstavniki strokovnih organizacij: Narodne strokovne zveze, Jugoslov. strok. zveze, Splošne delavske strok. zveze in Zveze združenih delavcev v Kranju sestali na skupni konferenci. Na konferenci so zastopniki krajevnih strokovnih organizacij razmotrivali, kako pomagati težko prizadetemu delavstvu. Visoki porast druginje in vsled pomanjkanja surovin skrajšanje delovnega časa, vse to je za delavstvo hud udarec, katerega v današnjih prilikah nikakor ne bo moglo prenesti brez težkih posledic. Zastopniki krajevnih strokovnih organizacij so ugotovili, da vsled redukcije delovnega časa in v nekaterih tovarnah celo tudi radi odpuščanja delavcev trdijo tudi delavske družine, je nujno, da se kolikor mogoče s hitrimi ukrepi priskoči v pomoč. Na podlagi vsestranskega razmotrivanja in ugotovitev se je na tej konferenci sklenilo:

Kraljevski banski upravi, Inspekcija dela v Ljubljani se naproša, da čimprej skliče anketo predstavnikov centralnih strokovnih organizacij in obratnih zaupnikov za vso banovino, na kateri naj bi se razpravljalo kaj storiti, da se težki položaj tekstilnega delavstva izboljša, kakor tudi kako v bodoče preprečiti udarce, ki jih danes prenaša tekstilno delavstvo. Na anketi naj bi se reševala sledeča vprašanja:

1. Ker je vsled redukcije delovnega časa delavstvo materialno hudo prizadeto, naj se mu odpomore z denarnimi sredstvi, katere naj da na razpolago industrija, prvenstveno tekstilna. Denarna sredstva naj ne bodo združena z raznimi javnimi deli, kakor se to prakticira z bednostnim fondom. Kraljevska banska uprava (inspekcija dela v Ljubljani) naj stori vse, da se delavstvu podela podpora iz bednostnega fonda, ki se izključno zbira iz delavskih dajatev. K tem dajatvam je ravno tekstilno delavstvo v času svoje polne zaposlitve največ prispevalo.

2. Zvezi tekstilnih delodajalcev naj se od strani Kr. banske uprave (Inspekcija dela v Ljubljani) stavi predlog za ponovno zvišanje plač, ker iste ne odgovarjajo dejanskemu porastu druginje.

3. Kralj. banska uprava (Inspekcija dela v Ljubljani) naj vse potrebno pokrene na vseh merodajnih mestih, kakor pri ministrstvih za socialno politiko, trgovino in financ, da se uvoz bombaža pospeši, kakor tudi, da se uvoz bombaža za v bodoče uredi tako, da bo s tem zasigurano normalno obratovanje v tekstilni industriji.

4. Vsled razmer, ki so nastale radi pomanjkanja surovin v tekstilni industriji so v veliki večini prizadete okoliške občine iz katerih prihaja delavstvo v kraje, koder se nahajajo tekstilna industrija. Da delavstvo ne dobiva porastu druginje odgovarjajoče plače, poleg tega vsled redukcije delovnega časa zadostnega zaslužka, se zmanjšuje kupna moč, vsled česar so gospodarsko prizadeti obrtniki in trgovski krogi. S tem so tudi neposredno prizadete občine v katerih prebiva tekstilno delavstvo. Zato naj tudi vse prizadete občine od svoje strani pri ministrstvu trgovine in financ storijo vse, da se uvoz bombaža pospeši v taki meri, da bo omogočeno normalno obratovanje v tekstilni industriji.

5. Zastopniki strokovnih organizacij so tudi na svoji skupni konferenci ugotovili, da je v tekstilni industriji že dosti izvežbanih domačih strokovnih moči, radi tega odpade mnenje, glede zaposlitve inozemcev, da so nujno potrebni. Kr. banska uprava v Ljubljani naj stori vse, da se raznim inozemskim mojstrom, delovodjem in raznemu tehničnemu osebju več ne izdaja dovoljenje za bivanje v naši državi. Tudi naj Kr. banska uprava (Inspekcija dela v Ljubljani) opozori prizadete občine, da tujcem, inozemcem ne bodo izdajale domovinskih pravic

Vso slovensko javnost, naše gospodarske kroge, obveščamo, da tekstilnemu delavstvu, ki se radi nastalih neurejenih gospodarskih razmer nahaja v zelo kritičnem položaju, v vseh ozirih priskoči v pomoč. S tem niso prizadeti samo zaposleni delavci, ampak tudi številne družine, ki so odvisne od zaslužka v tekstilni industriji. Posebno pa se zastopniki krajevnih strokovnih organizacij obračajo na industrijo samo, ako bi se položaj še poslabšal, da z raznimi nepravilnimi odpusti delavcev, ne poslabša že itak slabega gospodarskega položaja, pač pa naj v staležu vzdrži vso zaposleno delavstvo, katero naj se pri delu izmenjava. — V tem slučaju naj se od strani tekstilnih tovarn prizadetemu delavstvu nakaže denarna odškodnina. Zastopniki krajevnih strokovnih organizacij so mnenja, da je tekstilna industrija v vseh letih svojega obstoja pri nas sijajno zaslužila in prav lahko prizadetemu delavstvu v današnjem kritičnem položaju nudi uspešno pomoč. Na predstavnike naše oblasti se pa apelira, da nujno v najkrajšem času priskočijo na pomoč težko prizadetemu delavstvu.

Kupuj domače blago!

Obupen položaj tekstilcev

Na predzadnji konferenci tekstilnega delavstva, ki je bila v Mariboru, je bilo sklenjeno, da naj Delavska zbornica skliče konferenco vsega tekstilnega delavstva. Delavska zbornica je sklicala posvetovanje v nedeljo, dne 18. t. m. v Mariboru, ponedeljek, dne 19. t. m. pa v Kranju. Na obe konferenci so bili povabljeni v prvi vrsti zastopniki organizacij in starešine obratnih zaupnikov ter oblast. Na obeh konferencah je zastopnik Delavske zbornice podal podrobno poročilo o tekstilni industriji, na kar se je razvila debata. Na konferencah se je razpravljalo o ukrepih, ki naj se izvrše, da se v prvi vrsti zaščiti tekstilno delavstvo pred redukcijami in omejitvami obratovanja. V to svrhu sta obe konferenci sprejeli tudi osnutek uredbe o postopanju pri obustavljanju obratov, katerega se bo poslala ministrstvu za socialno politiko. Če bo ta uredba sprejeta, je delavstvo zaščiteno pred nepotrebni redukcijami, odstranjene bodo grožnje in druge neprijetnosti, ki jih delavec danes težko prenaša. Glavno vprašanje konferenc pa je bilo ustanovitev posebnega fonda, s katerim bi zajamčilo delavstvu podporo v slučaju brezposelnosti in nepredvidenih redukcij. Zelja konference je bila, da bi se ta fond ustanovil za vso industrijo dravske banovine, za čemur bodo stremele vse organizacije in Delavska zbornica; ker pa tekstilno delavstvo nujno potrebuje pomoči, bo treba storiti vse, da se zaenkrat fond ustanovi vsaj za vso industrijo.

Po poročilih, ki so jih podali obratni zaupniki in zastopniki organizacij, je bilo razvidno tudi težko stanje tekstilnega delavstva, kajti uvidelo se je, da nekatera podjetja še vedno plačujejo sramotno nizke mezde delavstvu. Vsled tega so strokovne organizacije sklenile, da se morajo tudi delovni odnosi tekstilnega delavstva urediti z novo kolektivno pogodbo, s katero bo delavstvo zajamčene boljše mezde. Zato bo naloga strokovnih organizacij, da vse te akcije združijo in ko bo sklicana konferenca delodajalcev in delojemalcev, da tudi pravilno zastopajo delavske interese.

Vsi predlogi so bili na konferenci sprejeti soglasno, naloga strokovnih organizacij in Delavske zbornice pa je, da se vsi ti sklepi čim preje realizirajo, posebno pa sklep, da se takoj pomaga težko prizadetemu tekstilnemu delavstvu in sicer naj to prvo pomoč nudijo tekstilna podjetja sama

Rudarsko zavarovanje

Na skupščini Glavne bratovske skladnice v Zagrebu je bilo sklenjeno, da bo skladnica razširila svoj delokrog na celo Hrvatsko. Na skupščini se je poročalo, da je gospodarsko stanje rudarskega zavarovanja na Hrvatskem zelo slabo. Od rudarskega zavarovanja bi moralo imeti koristi več ko 20 tisoč rudarjev in njih svojcev. Zaradi dolgov delodajalcev pa mnogi delavci po več mescev niso dobivali hranarine, podpore za časa brezposelnosti in včasih tudi zdravil ne. Kakor vidimo, so razmere pri rudarskem zavarovanju na Hrvatskem mnogo slabše kot pri nas v Sloveniji. Okrog Bratovskih skladnic se tudi ne vrši tako živahna debata, kako bo z likvidacijo zavarovanja po novi ureditvi države, kot je to slučaj s Suzorjem. Bratovske skladnice računajo pač s samimi deficiti, dočim ima Suzor zbranega veliko premoženja. Sedaj ko se govori o dokončni reorganizaciji delavskega zavarovanja v državi, ne bi bilo odveč, če bi se resno razpravljalo o tem, ali ne bi kazalo priključiti rudarskega zavarovanja ostalemu delavskemu zavarovanju. Ugotoviti bi se moral deficit rudarskega zavarovanja in država naj bi prevzela obvezo, da tekom daljše dobe pokrije vse primanjkljaje. Tako sanirano rudarsko zavarovanje naj bi se združilo z vsem ostalim delavskim zavarovanjem. Večja rizikova skupnost bi preprečila za bodočnost izgube, v katere je zašlo rudarsko zavarovanje in omogočeno bi bilo, da bi skupno delavsko zavarovanje z zvišanjem članstva še več nudilo svojim bolnikom in rentnikom kot je to slučaj danes.

Politični pregled

V zvezi z nedavnimi posveti vodilnih članov vlade na Bledu poroča beograjska »Politika«, da so bili namenjeni pogovori gospodarskim in socialnim vprašanjem, ki so nadvse pereča in terjajo nujne rešitve. Govora je bilo tudi o podržavljenju Narodne banke in ureditvi položaja v SUZOR. Vprašanja, ki so bila predmet razprav, pa nimajo značaja velikih političnih preosnov.

Prvenstveno so razpravljali o vprašanjih okrepitev diriganega gospodarstva, brez katerega si ni mogoče predstavljati zdrav gospodarski napredek naše države v zdajšnjih hudih časih.

Pri razpravi je bila po pisanju »Politike« tudi dosežena soglasnost o vsebini gospodarskih in socialnih uredb, ki se bodo nanašale na ureditev naše uvozne in izvozne trgovine, na minimalne mezde, na ureditev delovnih odnošajev, na javna dela in drugo. Podpredsednik vlade dr. Maček in ban dr. Šubašić sta bila pretekli teden na Brdu sprejeta v avdijenci pri Nj. Vis. knezu namestniku, zvečer pa sta se vrnila v Zagreb.

Pretekli teden je bil izvršen

velik napad nemških letal na Anglijo.

Napadalo je baje 2500 nemških letal. Listi so pisali, da je ta napad začetek velike nemške ofenzive proti Angležem. Sledilo je nato še več napadov. Nemška poročila navajajo velike izgube, ki jih je Anglija utrpela v letalstvu, in škodo, ki so jo napravila nemška letala. Angleška obramba je srdita, kar nemška poročila sama priznavajo. Doslej se še ni pokazalo, ali ima Anglija dovolj letal, da se bo nemškim napadom z uspehom postavljala po robu. Angleška poročila navajajo, da so Angleži vse te napade doslej krepko odbili.

Te dni je imel angleški propagandni minister Duff Cooper kratek govor po radiu. Dejal je, da so Nemci hoteli v predzadnem tednu že končati vojno in da so se letalske akcije v preteklem tednu končale z angleško zmago. Omenjajoč

prve napade nemških letal na London,

je izjavil Cooper, da so Londončani ponosni, ker so zdaj tudi oni stopili v vojno črto. Naposled je Duff Cooper spet poudaril svoje zaupanje v končno angleško zmago.

Na grško-albanski meji se je zgodil umor albanskega voditelja Hodže in je

italijanski tisk takoj obtožil Grčijo,

da je nahujskana od Angležev povzročila ta umor z namenom, da bi nastala zmeda na Balkanu. Ostra napetost, ki je nastopila, je dobila svoj izraz v zahtevi nekaterih italijanskih listov, naj Italija v imenu Albanije doseže, da se severna grška pokrajina, kjer prebivajo Albanci, priključi Albaniji. Že tako velika napetost je dobila še novega netiva s torpediranjem grške križarke »Heli«, ki jo je neznana podmornica potopila kar v mirnem pristanišču. Angleški tisk je začel namigavati, da že vedo, kam pes taco moli. Zavoljo tega se je italijanski tisk zagnal v Anglijo, češ da hoče s spletkami na Balkanu zanetiti vojno.

Ker je Grčija z vojaško pogodbo povezana s Turčijo, se je tudi tamkaj občutil ta spor in to tembolj, ker je Turčija še vedno zaveznica Anglije.

V Turčiji naglašajo, da bi italijanski napad na Grčijo pomenil vstop Turčije v vojno.

Poznavalci razmer pravijo, da je položaj resen. Vendar je še vedno možnost, da se spor reši na miren način. Atenska agencija prinaša uradno izjavo, v kateri pravi, da so albanskega voditelja Hodžo ubili Albanci sami. Tudi ni res, da bi bili glavo ubitega Hodže nosili po grških vaseh. Vse take govorice so izmišljene.

Velika napetost med Grčijo in Italijo zanima tudi Moskvo.

Sovjetski poslanik v Atenah je imel daljši razgovor z grškimi državniki.

Moskva opozarja na zadnji govor komisarja za zunanje zadeve Molotova, ki je rekel, da

se vojna lahko razširi na Azijo in na Bližnji vzhod. Vse kaže, da se Rusija za Balkan zelo zanima. Zelo si po svetu belijo glave, kaj pomenijo velike vojaške vaje, ki jih pripravlja Rusija v obsegu, v kakršnem jih še ni imela.

Svet ljudskih komisarjev Sovjetske zveze je imenoval maršala Budjonija za prvega pomočnika ljudskega komisarja za narodno obrambo, kar se smatra za zelo pomembno v zvezi z načrti o preosnovi ruske vojske. Glasilo ruske vojske »Krasnaja zvezda« naglašja,

da bo ruska vojska preosnovana z največjo hitrostjo in v največjem obsegu

in se bo tikala predvsem okrepitev edinic brzih oklopnih vozil. V vojaških vrstah podarjajo, da bo general Mereckov, s katerim tesno sodeluje maršal Budjoni, postavil ureditev ruske vojske na čisto novo podlago. List pravi, da se ruski oficirji pri tem delu ravnajo po izkustvih iz vojne med Franc. in Nem. čijo. Objavljena je bila posebna uredba za pospešeno dobavo vojnega materiala iz industrijskih podjetij in oboroževalne industrije.

V Crajevi se vrše pogajanja med Bolgarijo in Rumunijo v čisto prijateljskem duhu.

Rumunska vojska je že zapustila južno Dobrudžo,

ki jo bo menda kmalu zasedla Bolgarija. Rumuni imajo v južni Dobrudži le še orožništvo in obmejne čete. Rumunija sploh glede vprašanja Dobrudže ni delala velikih težav, tako pri njih prevladuje prepričanje, da ta pokrajina pripada Bolgariji.

Večje pa so težave s pogajanjmi med Rumuni in Madžari. Zadevni posveti se vrše Turn Severinu, a še niso nič napredovali.

Rumuni pravijo, da Madžarska zahteva preveč ozemlja od njih.

Pač zaradi teh težav so se pogajanja prekinila. Dan prihodnjega sestanka obeh odposlancev še ni znan. Zanimivo je, da angleški dnevnik »Times« glede na bolgarske in madžarske zahteve nasproti Rumuniji priporoča balkanskim državam, naj same uredijo svoje spore in naj potem ustvarijo složno, trdno fronto nasproti zunanjemu svetu.

Iz Rima poročajo, da

da so italijanske čete zasedle vso Somalijo.

Posebno hudih bojev v Somaliji sploh ni bilo, ker je bila angleška vojska v tej koloniji majhna. Angleži utemeljujejo umik, češ da je bilo nesmiselno izpostavljati majhne angleške oddelke sovražni premoči. Angleška vojska v Somaliji se je vkrcala na ladje in odplula. Italijanski listi naglašajo, da je italijanska zmaga v Somaliji velikega pomena.

Iz Kaira poročajo, da je vodja egiptovske vafdistične stranke Alef Mahar paša izjavil, da

se bo Egipt v primeru italijanskega napada branil.

Egipt da je pripravljen storiti dolžnost v skladu z angleško egiptsko pogodbo. Naglašal je tudi, da lahko le angleška zmaga zagotovi Egiptu nacionalno neodvisnost.

Iz Washingtona poročajo, da je bila

med Zedinjenimi državami in Kanado sklenjena obrambna zveza.

Obe državi se obvezujeta, da bosta v primeru ogražanja Amerike sploh skupno nastopili. Zadevna pogodba določa stalni odbor 10 članov, in sicer petih kanadskih in petih ameriških vojaških strokovnjakov. — Japonci tolmačijo ameriško-kanadsko pogodbo kot prvi korak za vstop Zedinjenih držav v vojno.

PRI ZDRAVNIKU

Jaka: »Gospod doktor, vsakokrat, kadar zmajem z glavo, me zaboli.«

Zdravnik: »Potem pa nikar ne majajte z njo!«

Jaka: »Da, a kako naj potem vem, ali me še boli?«

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Za kg žive teže so se trgovali: v Brežicah: voli I. po 8.50, II. po 7.75, III. po 6.25, telice I. po 8.25, II. po 7, III. po 6, krave I. po 7.50, II. po 6, III. po 4, teleta I. po 8, II. po 7 din; v Zagrebu: bikji po 6.50 do 8.50, krave za klanje po 6.50 do 8.50, krave za klobasarje po 4.70 do 5.50, telice za mesarje po 7.50 do 8.70, voli II. po 7.50 do 8.25 dinarjev.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali: v Brežicah: špeharji po 12, pršutarji po 10, v ljubljanski okolici: špeharji po 10 do 11, pršutarji po 9 do 10, v Novem mestu: špeharji po 10 do 12, pršutarji po 8 do 10, v Zagrebu: pitane svinje po 10 do 12, sremske debele po 11.50 do 13 din.

KRMA. V Brežicah: lucerna 125, seno 100, v ljubljanski okolici: seno 100 do 130, slama 50 do 60, v Novem mestu: lucerna 100, seno 80 do 100, slama 50 do 70; v Zagrebu: detelja 90 do 110, otava 90 do 110, seno 70 do 90, slama za krmo 60 do 70, slama za stelo 50 do 60 din za 100 kg.

KROMPIR. V Brežicah 125, v ljubljanski okolici 150, v Novem mestu 200 din za 100 kilogramov.

SIROVE KOŽE. V Brežicah: telečje 18, svinjske 8, v ljubljanski okolici: goveje 16, telečje 18, svinjske 14, v Novem mestu: goveje 18 do 20, telečje 18 do 25, svinjske 10 do 15 din za kg.

VINO. Pri vinogradnikih se je dobilo: v brežiškem okolišu navadno mešano vino po 5, finejše sortirano po 7, v novomeškem okolišu navadno mešano vino po 4.50, finejše sortirano po 5 do 7 din za liter. Cene so čvrste. Zlasti so se dvignile v Banatu in Dalmaciji. Tako se v Vršču gibljejo cene od 3 do 5 din za navadna vina in od 5 do 10 din za boljša vina. Dalmatinska vina so po 3 do 6 din liter.

SADJE. V Ljubljani: domača jabolka 3 do 4, domače breskve 10, domače hruške 5 do 7, ringlo 7, bosanske slive 7, grozdje 18 do 18 din kg. Maline so na trgu po 7 din liter.

VOLNA. V Novem mestu: neoprana 35 do 40, oprana 40 do 50 din kg.

Sejmi

25. avgusta: Loka pri Žusmu, Ljubno ob Savinji, Ribnica na Pohorju;
26. avgusta: Rajhenburg, Veliki Gaber, Št. Vid na Blokah;
27. avgusta: Novo mesto;
28. avgusta: Dolnja Lendava, Sv. Trojica v Slov. goricah;
29. avgusta: Muta, Poljčane, Sv. Filip v Vercah, Sv. Tomaž pri Ormožu, Zagorje ob Savi, Zalec, Moravče, Koračice;
30. avgusta: Velika Loka;
31. avgusta: Konjice, Videm-Dobrepolje.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 20. avgusta v devizah (prve številke službeni tečaj, druge v oklepajih tečaj na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 177.26 do 180.46 (za 219.22 do 222.42) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank za 10.10 do 10.20 (za 12.48 do 12.58) din.

Nemške klirinške marke so bile po 14.80 din. Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 442 do 443.50 din.

Drobne vesti

== Uredba o izvozu konj. »Službene novine« so objavile uredbo ministrskega sveta o izvozu konj. Izvoz bo mogoč samo na osnovi izvoznih dovoljenj, ki jih izdaja ravnateljstvo za zunanjo trgovino. Pristojna oblastva ne bodo dovolila, da bi se konji natovorili za izvoz, če ne bo predloženo tako dovoljenje. Na predlog sveta za zunanjo trgovino bo minister za trgovino in industrijo določil tudi končno število in vrste konj, ki jih bo mogoče izvažati. Pri ravnateljstvu za zunanjo trgovino bo ustanovljen poseben stalni strokovni odbor za promet s konji.

= Cene na drobno v juliju za 28,5 odstotkov višje nasproti lanskemu juliju. Po indeksu cen na drobno v desetih največjih mestih Jugoslavije je od lanskega na letošnji julij narasla draginja za 28 in pol odstotka.

= Prizad ima izključno pravico in dolžnost odkupiti ves pridelek semen za olje. »Službene novine« so objavile uredbo o oljarih, po kateri bo imel Prizad izključno pravico in dolžnost odkupiti ves pridelek oljaric v letu 1940. Uredba se nanaša na oljnatu repico in sončnično, makovo, bučno, sezamovo, bombažno, laneno in ricinusovo seme.

= Kmečka posojilnica ljubljanske okolice, zadruga z neomejenim jamstvom v Ljubljani, bo od 2. septembra letos dalje izplačevala vse one hranilne vloge, ki 1. marca 1. 1935. niso presegale zneska 10.000 din. Vse nedvignjene vloge se prenesejo 31. decembra letos na novi račun, kjer se bodo obrestovale po normalni obrestni meri.

= Na banovinski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu se prične novo šolsko leto v začetku novembra. Šola ima dva oddelka: letno in zimsko šolo. Letna šola traja eno leto, zimska pa dve zimi po pet mesecev. To zimo, ki pride, bo II. tečaj zimske šole. Letos se torej sprejemajo učenci samo v celoletno šolo. Vsi učenci bodo stanovali v zavodu, kjer bodo imeli vso oskrbo. Sprejemajo se pridni, dovolj nadarjeni sinovi kmečkih staršev, ki bodo po končanem šolanju ostali na kmetiji. Lastnoročno spisane prošnje, kolkovane z banovinskim kolkom za 10 din, pošljite ravnateljstvu šole na Grmu čimprej, najkasneje pa do 10. septembra. Prošnji priložite: 1. krstni list, 2. domovnico, 3. zadnje šolsko spričevalo, spričevalo o нравnosti onih prasilcev, ki ne stopijo v zavod neposredno iz kake šole, 5. izjavo staršev, odnosno varuha (banovinski kolek za 4 din), s katero se zavežejo plačati stroške šolanja (šolnino), zavezati se morajo tudi, da bodo plačevali šolnino do konca šolskega leta, če bi sin ali varovanec brez opravičenega razloga predčasno zapustil zavod, 6. Tisti, ki se poteguje za banovinsko ali kako drugo štipendijo (podpora) iz javnih sredstev, mora priložiti obvezno izjavo (banovinski kolek za 4 din) staršev ali varuha, da bo njih sin, odnosno varovanec ostal na domači kmetiji, v nasprotnem primeru pa da povrne zavodu sprejeto podporo iz javnih sredstev. Dalje je priložiti: 7. uradno potrdilo občine: a) koliko je posestvo veliko (v ha), b) kolikšen je

predpis direktnih davkov, c) število družine, posebej, koliko je še nepreskrbljenih otrok in morebitne druge družinske razmere, č) koliko redijo konj, goveje živine, prašičev. Starost najmanj 16 let in najmanj z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Pri vstopu v šolo napravijo učenci kratek sprejemni izpit iz slovenščine in računstva. Hkratu preišče njih zdravstveno stanje šolski zdravnik. Mesečna oskrbnina znaša od 100 do 350 din po premoženjskih in družinskih razmerah prosilca in se plačuje mesečno v naprej. Prosilci za banovinsko znižano mesto morajo priložiti pod 6. navedeno obvezno izjavo in pod 7. navedeno občinsko potrdilo o velikosti posestva in višine letnih davkov z navedbo družinskih in gospodarskih razmer.

= Težkoče naše tkaninske industrije. Iz Kranja poročajo, da je Prahova tkaninska tvornica v celoti ustavila obratovanje zaradi pomanjkanja bombaža. Dokler tvornica ne dobi potrebne preje, ne bo mogoče obnoviti obratovanje in bo delavstvo ostalo brez posla.

Novice

* Sokolstvo in kraljev rojstni dan. Za bližajoči se rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. je izdala Zveza Sokolov kraljevine Jugoslavije posebno sporočilo vsem županom in sokolskim društvom. Svečana okrožnica naglašava pomembnost letošnjega rojstnega dne, s katerim stopa kralj v leto svoje polnoletnosti, sokolstvo pa v zaključno leto Petrove petletke. Zveza smatra, da je potrebno letošnji 6. september še prav posebno svečano praznovati. V državi ne sme biti sokolske edinice, ki ne bi praznovala rojstnega dneva starešine Sokola kraljevine Jugoslavije. Priprave morajo začeti takoj. Letošnje praznovanje 6. septembra mora biti velika manifestacija vdanosti sokolstva kraljevemu domu, pa tudi manifestacija nezlomljive sokolske vere v veliko jugoslovensko misel in kraljevino Jugoslavijo.

* Pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II. bo v Ljubljani od 31. avgusta do 9. septembra letos jesenska velesajmska prireditev. V splošnem delu bodo razstavljeni: strojna in kovinska industrija, fina mehanika, radio in elektrotehnika, razsvetljava in kurjava, vozovi, kolesa, motorna kolesa in sport, kmetijski stroji in orodje, lesna indu-

strija, pletarstvo, ščetarstvo in igrače, usnje galanterija, krznarstvo, papir in pisarniške potrebščine, kemična industrija, živilska industrija, steklo, porcelan, keramika in bižuterija, glasbila, stavbarstvo in gradbeni material, razne novosti. Posebne razstave bodo: pohištvo in stanovanjska oprema, mala obrt, turizem (priredita zvezi za tujski promet v Ljubljani in Mariboru), razstava motornih in brezmotornih letal in modelov (priredi Aeroklub »Naša krila« v Ljubljani), aktivna in pasivna obramba pred napadi iz zraka (priredi zaščitni urad mestnega poglavarstva v Ljubljani), zobna tehnika (priredi Društvo zobnih tehnikov ob svojem 30-letnem jubileju), naša vsakdanja prehrana (priredi Zveza gospodinj), razstava cvetja in zelenjave (priredi vrtnarski odsek Sadjarskega in vrtnarskega društva v Ljubljani), razstava perutnine, golobov in kuncev (priredi društvo »Rejec malih živali« v Ljubljani), razstava likovne umetnosti. Za razstavno blago so dovoljene izdatne prevozne, carinske in trošarinske olajšave. Na jugoslovenskih železnicah bodo imeli obiskovalci velesajma brezplačen povratek. Na postajni blagajni kupijo poleg vozne karte še rumeno železniško izkaznico za 2 din. Ko dobe potrdilo o obisku velesajma, imajo s to izkaznico in staro vozno karto brezplačen povratek. Velja za dopotovanje od 26. avgusta do 9. septembra in za povratek od 31. avgusta do 14. septembra. Na parnikih Jadranske in Rubrovačke plovidbe bo veljala vozna karta nižjega razreda za vožnjo v višjem. Na parnikih Zetske plovidbe pa polovičen popust na vozni. Razstavni prostor meri 40.000 kvadr. m. Ljubljanski velesajm ima lepo, prostrano zabavišče, ki nudi obiskovalcem mnogo razvedrila, kapljico iz domačih vinogradov in pivovarn in dober prigrizek domače živilske industrije in obrti. Posebna zanimivost bodo večerne gledališke predstave »Totega teatra«, Tekmovanje jugoslovenskih harmonikarjev, ki je na Ljubljanskem velesajmu že običajno, bo v nedeljo 8. septembra. Za obiskovalce velesajma (izvzeti so imetniki permanentnih legitimacij za Ljubljano) je uprava pripravila lepo število izbranih daril (motorno kolo, radijski aparat, šivalni stroj, harmonika, mnogo koles, preproge, pohištvo, brzo-parilnik, otroški voziček, večje število ur, vino, žganje, pivo, rogaška slatina, kravate, izleti s parnikom v Kotor in številna bivanja v kopališčih, letoviščih in zdraviliščih). Darila bodo izžrebana 9. septembra na velesaj-

F. Gobey:

6

Umor na plesu

Gaston je vzel uradni dopis in bral:

»Julija Ivana Berthierjeva, ki si je nadela ime Orcivalova, ima zdaj trideset let. Po rodu je nezakonska hči častnika, ki jo je dal vzgojiti v samostanu Saint-Mandé. Matere ni poznala. Leto dni po odhodu iz samostana je izgubila očeta in podedovala po njem okoli 20.000 frankov. Postala je učiteljica v neki bogati družini. Zapeljal jo je neki Španec, ki jo je vzel s seboj v Madrid. Tam je kmalu nato umrl in ji zapustil le malo imetje. Tedaj se je Julija Berthierjeva vrnila v Pariz. Podedovano premoženje ji je dovoljevalo, da se je lahko vdala galantnemu življenju. Lepota, vzgoja in nadarjenost so ji pomagale do velikega premoženja. Zdaj je v njenih rokah mlad mož iz zelo ugledne družine.«

Tu je Gaston obstal, njegovega strica pa je posilil smeh.

»To se tiče tebe, dragi moj. Policija te samo zaradi tega ni omenila po imenu, ker ve, da si moj nečak. Ali ni to odlično priporočilo za sodniško službo?«

»Toda policija je v zmoti. Napisati bi bila morala, da sem bil v njenih rokah.«

»Tega tam najbrž še ne vedo. Torej si nehal z njo?«

»Da, včeraj!«

»Čas je že bil. Beri dalje!«

Gaston je zmeden nadaljeval:

»Pred temi leti se je seznanila s tako imenovanim grofom Goliminom. Ta človek je dosti potoval po Evropi in po Ameriki. Sifajno je živel, toda nihče ne ve, odkod je dobival denar.

Sumi se o njem marsikaj, zlasti zato, ker je imel za svoje ljubice razne ugledne Parižanke. Bil je leto dni pod policijskim nadzorstvom, pa se ni izkazalo nič drugega, kakor da občuje z raznimi sumljivimi ljudmi, ki imajo dostop v razne klube.

Anonimno pismo, ki ga je prejela policija, namiguje, da je bil Golimin vodja skrivne tolpe, ki je na videz bogata, pa obvešča populčne zločince o ljudeh, ki nosijo ponoči s seboj po mestu večje vsote denarja. Tega pa seveda ni bilo mogoče dokazati.

Zaradi odnošajev med Goliminom in Julijo Berthierjevo je hotela policija takoj ugotoviti, ali je ta smrt v zvezi s kakšnim zločinom. Zdravniška preiskava je dognala, da gre res nedvomno za samomor, in ugotovilo se je tudi, da se je Golimin obesil po hudem prepiru s svojo nekdanjo ljubico. Golimin se je lahko obesil neopaženo, ker razen sobarice ni bilo nobenega služabnika v hiši in sobarica ga je tudi prva odkrila.

Pri Goliminu smo našli — kar je zelo važno — trideset tisoč frankov v bankovcih, štiri sto osemdeset frankov v zlatu, dragoceno uro in nekaj nakita.

Čudno pa je, da ni imel pri sebi nikakšnih papirjev. Verjetno je, da je imel Golimin papirje, ki bi bili zelo neprijetni za razne visoke osebnosti.

Morda so ti papirji pri Juliji Berthierjevi. Da se to ugotovi, bi bila potrebna hišna preiskava, kar pa ne bi bilo priporočljivo zaradi njenih odnošajev z visokimi osebnostmi.«

»Najbrž bi se našlo tudi kakšno tvoje pismo, Gaston!«

»Ž zelo skromno vsebino, stric. »Prišel bom, ali ne bo me, ali pa, ob tej uri bom tu in tu! Takšna so vsa moja pisma.«

»Vzlic temu ne bom odredil hišne preiskave. Saj je zadeva jasna. Sestaviti bom dal zapisnik, pa konec. Zdej pa preidiva na drugo.«

»Prav rad!«

»Kosil boš z menoj in poslušal nekaj resnih besed.«

»Že poslušam, dragi stric!«

»Tem bolje. Torej tole! Ni dovolj, da si se odločil za sodniški poklic. Tudi oženiti se moraš, Gaston.«

»Tega se ne branim.«

»To je pametno. Hočem imeti naslednika, ki bo nekoč predsednik velikega sodišča.«

»Zakaj se pa vi ne bi oženili, dragi moj stric?«

»Če se ti ne bi maral, bi se jaz takoj. Toda potem bi šla moja dediščina po vodi, kaj?«

»To me ne bi motilo, stric.«

»Ne delaj se lepšega, kakor si v resnici. Moje premoženje ni tako majhno. Koliko si pa že ti porabil od svoje glavnice?«

»Dve sto tisočakov... ali nekaj več.«

»Ali dosti več. Orcivalke so drage! Po naj bo tako, kakor ti praviš. Zdej imaš okoli trideset tisočakov obresti na leto. Če se zdej ne oženiš, v petih letih ne boš imel niti franka več, jaz se bom pa dotlej vsekako oženil...«

»Saj sem vam rekel, da se prav rad oženim...«

»Prav imaš. Glej, gospa Cambryjeva bi bila kakor nalašč zate. Šestdeset tisoč rente

mu. Ljubljanski velesejem vas vabi. Pridite in pogledjte!

* **Minister za telesno vzgojo Dušan Pantić na obisku v Nemčiji.** Na povabilo vodstva mladinskih združenj v Nemčiji je odpoval v Berlin naš minister za telesno vzgojo g. Dušan Pantić. V Berlinu in drugih nemških mestih se bo seznanil z ustrojem, delom in ustanovami nemškega mladinskega združenja, ki obsega vso mladino obeh splošnih od osnovne šole dalje.

* **Naš vojaški ataše v Moskvi.** Naša vlada je imenovala za vojaškega atašeja v Moskvi artilerijskega polkovnika g. Janka Popoviča. G. Popovič je bil doslej načelnik obveščevalnega oddelka v glavnem generalnem štabu.

* **Postajno poslopje na Otočah-Brezju odprto.** Novo postajno poslopje na Otočah-Brezju je bilo v nedeljo odprto ob prihodu ljubljanskega vlaka ob 8.25. Otvoritvi so prisostvovali tudi g. ban dr. Natlačen, ravnatelj železniške direkcije g. inž. Kavčič, g. škof dr. Rožman, sreski načelnik g. dr. Vrečar in drugi. Škof g. dr. Rožman je poslopje blagoslovil, hkratu pa tudi Marijin steber, ki so ga postavili poleg postajnega poslopja. Vsi so se odpeljali za tem na Brezje, kjer se je vršila na prostem maša, ki jo je daroval škof g. dr. Rožman.

* **Važno za vpoklicane na vaje.** V »Službenih novinah« je bila 10. t. m. objavljena uredba o ureditvi službenih odnosov za primer vpoklica delojemalca na vojaške vaje. Točka 9. te uredbe velja tudi za tiste delojemalce, ki so se vrnili z vojaške dolžnosti po 1. septembru l. 1939., kolikor so zahtevali v roku 14 dni po uveljavljanju nove uredbe ali pa bodo to še v predpisanem roku storili, da bi se radi vrnili v prejšnjo službo. Vsi delavci in nameščenci, ki so predložili zahtevo po 1. septembru 1939. za povratek v prejšnjo službo imajo po vrnitvi z vojaške dolžnosti, če niso bili sprejeti v prejšnjo službo, pravico, da do 25. t. m. to zahtevo ponove in se poslužijo pravic, ki jih daje navedena uredba. Uredba velja za ozemlje vse kraljevine.

* **Jeseniški delavci pri ministru za socialno politiko in narodno zdravje.** Minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Srđjan Budisavljević je ob priliki svojega nedavnega bivanja na Jesenicah sprejel tudi zastopnike vseh jeseniških delavskih združenj in starešine delavskih zaupnikov, ki so mu obrazložili delavske težnje in zahteve. Dan na to so mu izročili zastopniki delav-

skih združenj dve spomenici. V spomenici zahtevajo izpopolnitev zaščite delavskih zaupnikov, katerih poslovanje je t. p. podaljšati od dveh na tri leta. Spomenici se bavi dalje z nekaterimi krajevnimi zaščitniki in se izreka za izpopolnitev delovanja in spekcije dela. Posebno poglavje spomenice je posvečeno položaju delavcev, ki so poklicani na orožne vaje. V drugi spomenici se zahteva razpis volitev v delavske in nameščenske socialne ustanove. Spomenica ugotavlja, da je sestavljena zdajšnja uprava ljubljanske Delavske zbornice samo iz zastopnikov ene stranke, ki še daleč ne predstavlja večine slovenskega delavstva, kar so jasno dokazale volitve obratnih zaupnikov. Glede volitev v delavske zavode je minister izjavil, da jih bo takoj razpisal, ko se bodo razmere v svetu nekoliko pomirile. Prav tako je obljubil, da bo skrbno preučil ostale točke spomenice in jim ustregel, kolikor so upravičene in v današnjih razmerah izvedljive.

* **Tuji vzori naj se ne posnemajo v celoti.** K vprašanju pripravljajočih se preosnov, našega gospodarskega in socialnega življenja se je oglasil tudi predsednik demokratske stranke Mil. Grol in izjavil, da po njegovem mnenju ne gre posnemati tujih vzorov v celoti, temveč je treba najti posebno obliko preosnov, ki bo ustrezala tako zdajšnjemu političnemu stanju v Evropi kakor tudi posebnim razmeram, ki vladajo pri nas. Po Grolovem mnenju ne bi bile za kmečko državo, kakor je Jugoslavija, take preosnove, kakršne so izvedle naše večje sosedice. Po vrhu vsega pa v naši državi tudi ni povsod enakega čustvovanja. Vsaka nova preosnova naj vedno upošteva celoto in ne posamezne koristi. Grol je mnenja, da bo srbski narod znal žrtvovati vse tisto, kar se od njega zahteva, vendar je treba pred ljudstvom opravičiti nove ukrepe tako, da bo ljudstvo zares prepričano, da je preosnova v korist tako države kakor tudi ljudstva samega.

* **Hutterjeva tkaninska tvornica v Mariboru odpušča delavstvo.** Iz Maribora poročajo, da je prišla zaradi pomanjkanja sirovin v stisko tudi velika Hutterjeva tkaninska tvornica v Mariboru, zaradi česar je začela odpuščati delavstvo. Ogrožen je obstanek 350 delavcev in delavk.

* **Tudi pouk ruščine je potreben.** Pišejo nam: V srednjih šolah se bosta po novih predpisih v večjem obsegu poučevali nemščina in italijanščina, kar je prav, ker nam to nalaga trajno sosedstvo z obema velikima na-

rodoma in njunima kulturama. V tej zvezi pa ne gre zanemariti učenje slovanskih jezikov, zlasti ruskega jezika, ki si čedalje bolj pridobiva pravice svetovnega jezika. Ruščina bi nam odpirala pristop v zakladnico ruske književnosti in ruske znanosti.

* **Evangeličanski škof dr. Popp o nemški gimnaziji v Zagrebu.** Znani javni delavec nemške manjšine v Jugoslaviji evangeličanski škof in senator dr. Popp je povabil k sebi zagrebške novinarje in jim dal daljšo izjavo o nemški gimnaziji, ki bo ustanovljena v Zagrebu. Čeprav gimnazija še ni ustanovljena, je zadeva že urejena in banska uprava bo čez nekaj dni dala potrebno dovoljenje, je izjavil dr. Popp. Gimnazija bo mešana in v njo se bodo sprejemali otroci jugoslovenskih državljanov nemške narodnosti, otroci nemških državljanov, mudečih se po opravikih ali v službi na Hrvaškem, otroci tujih državljanov, in če bo bansko oblastvo dovolilo, tudi izvesten odstotek otrok hrvatske narodnosti in drugih slovanskih narodov. Na vprašanje ali je to edina nemška gimnazija v Jugoslaviji, je dr. Popp odgovoril, da bo te dni odprta nemška gimnazija tudi v Novem Vrbasu. Mi smo hvaležni za to naklonjenost in ostanemo tudi v bodoče to, kar smo bili prej, pošteni državljani kraljevine Jugoslavije in sinovi hrvatske domovine, je zaključil dr. Popp svojo izjavo.

* **Po 41 letih se je oglasila.** L. 1899 je brez sledu izginila iz Kut pri Mostarju tedaj 16-letna Fata Omanovičeva. Muslimani v Bosni in Hercegovini so bili tedaj prepričani, da je Fata nekdo odvedel in jo dal prisilno krstiti. Takoj so se začeli tedajšnji muslimanski veljaki posvetovati o tem, kako bi pri oblastvih dosegli, da bi se spoštovala njeno verska samouprava in da bi se zana-prej prepričali ponovni primeri prisilnega pokristjanjenja muslimanskih otrok. Nastalo je tako imenovano Džabičevovo uporniško gibanje, ki so ga avstrijska oblastva s silo zatrla. Zdaj po 41 letih, ko se je že vse pozabilo, pa je Fata Omanovičeva nenadno živa in zdrava pisala svoji sestri. Prisla je je, naj jo ona in njen brat obiščeta v Ljubljani, kjer živi pod imenom Darinka, poročena z upokojenim tajnikom Kmečke posojilnice g. Prijateljem. Omanovičevi so bili veseli, da se jim je sestra oglasila, muslimanska javnost v Mostarju pa je prepričana, da se bo zdaj pojasnilo ozadje dogodka, ki je tako hudo razburilo hercegovske in bosanske muslimane.

ima, visokega rodu je in zelo izobražena.«

»Vsa čast, dragi stric... toda nanjo ne mislim. Ona bi bila bolj za vas...«

»Nesrečnik, ali ne veš, da sem dvajset let starejši od nje? Toda saj te ne silim, da vzemi njo. Naj bo katerakoli druga, samo iz poštene družine mora biti. No, povej mi, katero si si izbral! Opiši mi njene kreposti! Verjem mi, da bo dobila takšno poročno darilo, kakor o njem nisi ne sanjal!«

»Daleč sem še od tega. Res sem si nekaj izbral... toda ne vem še, ali me bo dekle sploh maralo. Preden se odločim, moram še dobro spoznati njen značaj, njene napake...«

»Mislim, da hočeš samo zavlačevati. Toda jaz ne bom dolgo čakal. Dal ti bom rok, ki bo meja moje potrpežljivosti.«

»Stric, le nekaj dni še počakajte!«

»Poslušaj me! Tri mesece časa ti dam. Če boš takrat še zmerom samec, se jaz oženim. Zdaj pa pojdi, da ti pokažem konja, ki sem ga včeraj kupil! Povedal mi boš, kako ti je všeč.«

III.

Tisto noč je bila gospodična Orcivalova zelo vznemirjena. Policija je zapustila njeno palačo šele ob štirih, Goliminovo truplo pa so odnesli ob petih.

Vstala je okoli poldneva, kakor Gaston, ki pa mu je pisala, še preden je legla. Trdno je upala, da se ji bo Gaston prišel zahvaliti in da se bo morda nomiril z njo. Čakala je, toda Gastona ni bilo.

Okoli tretje ure je Marica javila, da je prišel neki gospod.

»Nikogar ne bom sprejela,« je hladno odvrnila Julija.

»Toda gospod mi je rekel, da vam mora povedati nekaj zelo tehtnega.«

»Don José Simancas, general peruanske republike.«

Julija je pogledala posetnico in brala:

»Kakšen človek je?«

»Zelo imeniten. Menda je bogat. Meni je stisnil zlatnik v pest.«

»Kaj, vraga, le hoče?«

»Morda prihaja zaradi Golimina?«

»To bi utegn'o biti. Privedi ga v salon. Če pride med tem gospod Darcy, naj me počaka.«

Marica je šla, Julija je pa čez pet minut storila v salon.

»Čemu naj pripisem čast, da prihajate k meni, gospod general?« je hladno vprašala.

Simancasov obraz ji ni pustil najboljšega vtiska. Mislila je, da utegne biti kakšen preoblečen policijski vohun.

»Gospodična, nisem ne uonik, ne berač, ne tat. Prosim vas, da sedete in tudi meni dovolite isto.«

»Gospod, upnikov nimam, beračem deli miloščino moj sluga, tatov se ne bojim. Prosim vas pa, da mi takoj poveste, kaj vas je prived'o k meni.«

»Nisem vas mislil žaliti, gospodična. To mi boste, upam, verjeli, če vam povem, da sem se boril skupaj z ubogim Venceslavom.«

»Ne razumem vas, gospod.«

»Z Goliminom, ki je doživel tako žalosten konec.«

»Kaj briga to mene?«

»Briga vas, gospodična. Vse Goliminove skrivnosti poznam.«

»Njegove skrivnosti mi niso nič mar. Prosim vas, torej, povejte mi, kaj želite!«

»Vedel bi rad, ali je vam izročil neka pisma. Pisma raznih osebnosti, ki bi se znašle

v zelo nerodnem položaju, če bi dobil ta pisma nepoklican človek v roke.«

»In te osebnosti so vas poslale k meni?«

»Morda, zaradi grofa vas prosim, da mi ta pisma izročite.«

»Ali je to vse?«

»Vse. Če imate pisma vi, vam zanje plačam, kolikor zahtevate. Vedeti morate, da sem zapustil svojo domovino, ker se ni posrečila zarota, ki sem ji bil na čelu. Golimin je bil moj tovariš pri tej zaroti. Zeleli smo se vrniti v Limo, da dvignemo upor. V teh pismih je naš načrt, imena zarotnikov... in če bi padla v roke policiji...«

»Mislim, da ste mi zdaj vse povedali.«

»Bogat sem. Lahko plačam, kolikor hočete...«

»Dovolj, gospod. Pustila sem vas govoriti, da sem zvedela, kako daleč sega vaša predrznost. Kaj saniate o nekakšni zaroti v Peruiu! Če je imel Golimin takšna pisma, se ntrudite na policijo in tam jih boste dobili...«

»Goliminova obleka je torej...«

»Menda ne mislite, da so ga golega odnesli iz moje hiše. Zdaj pa prosim, da me zapustite!«

Čeprav je rekla Julija te besede zelo odločno vendar niso zmedle gospoda Simancasa. Samo gledal jo je.

»Oprostite mi, gospodična, zmotil sem se. Francozi radi ogovarjajo ženske, a mi tujci...«

»Gospod, ne bodite nesramni!«

»Bog nas varuj, gospodična! Prosim vas, da samo pomislite v kakšnem strašnem položaju se nahajajo moji rojaki. Goliminova ljubzenska pisma me ne brigajo. Meni je pri srcu samo skrivnost naše zarote.«

* **Mariborčan 100letnik.** Bivši mariborski mestni zdravnik g. dr. Josip Urbaček je dosegel 100 let. Dr. Urbaček je najstarejši Mariborčan. Rodil se je v Brnu l. 1840. Slavljencec je menda najstarejši zdravnik v Jugoslaviji. L. 1869. je bil imenovan za železniškega zdravnika v Mariboru, l. 1872. pa za mestnega zdravnika in je opravljal to službo do leta 1919., ko je stopil v pokoj. Slavljencec je dobrosrčen mož, ki rad podpira mariborske ubožce. Najstarejšemu Mariborčanu želimo še vrsto let!

* **Obiranje hmelja v Savinjski dolini se je ta teden začelo.** Hmelj se je zadnje dni lepo popravil in dobro kaže. Obiralke hmelja so iz raznih krajev Slovenije.

* **Otvoritev pošte v Št. Danijelu nad Prevaljami.** Dne 1. septembra se odpre državna pošta v Št. Danijelu nad Prevaljami. Okoliš nove pošte sestavljajo kraji: Belšak, Dolgo brdo, Jamnica, Suhi vrh, Strojna in št. Danijel, ki pripadajo zdaj okolju prevaljske pošte. Pošta bo vzdrževala dnevno zvezo s pošto v Prevaljah.

* **Na cesti Zagreb—Zaprešič bodo nadzirali promet.** Na cesti Zagreb—Podsused—Zaprešič in naprej proti Sloveniji bodo zaradi številnih nesreč, ki se dan za dnem dogajajo na tej cesti, začeli nadzirati promet. Posebne straže bodo nadzirale voznike, da bodo vovzili po predpisih, z dovoljeno brzino in s potrebno obzirnostjo. Vsak prestopok bo najstrože kaznovan. Tudi po naših cestah bi podobno nadzorovanje bilo prav umestno.

* **Napol zastoj se boš vozil in še nagrado mogoče dobiš,** če posetiš jesensko prireditev Ljubljanskega velesjema »Ljubljana v jeseni« od 31. avgusta do 9. septembra. Na državnih železnicah bodo imeli posetniki polovično voznino. Vozna olajšava bo veljala za prihod v Ljubljano od 26. avgusta do 9. septembra, za povratek pa od 31. avgusta do 14. septembra. Ko se napotiš z doma, zahtevaj na domači postaji ali pri »Putniku« mimo vozne karte še rumeno železniško izkaznico, ki stane 2 din. Na velesjemu kupiš vstopnico in tam ti potrdijo v železniški izkaznici, da si bil na velesjemu, potlej se boš pa lahko peljal nazaj z istim voznim listkom, s katerim si prispel v Ljubljano. Ob povratku je treba dati na ljubljanski postaji vozni listek žigosati. Velesjemska uprava je pripravila posetnikom spet lepe nagrade: motorno kolo, radijski aparat, šivalni stroj, harmoniko, mnogo koles, preproge, pohištvo, brzoparilnik, otroški voziček, več ur, vino,

žganje, pivo, rogaško slatino, kravate, izlete s parnikom v Kotor in nazaj, številna bivanja v kopališčih, letoviščih in zdraviliščih. Nagradenci bodo izrebrani 9. septembra popoldne na razstavišču. Na kupon vstopnice napiši svoje ime in ga vrzi v zapečateno žaro ob glavnem vходу na velesjemu. Ze prijetno pričakovanje, da se ti pri žrebanju nasmehne sreča, je nekaj vredno.

* **Celo drva bomo letos uvažali.** Čudno se sliši, a vendar je res, da bo naša država letos uvažala drva iz Rumunije. Letošnja zima je bila zelo ostra in izčrpane so bile vse zaloge drv. Da bi ne nastalo občutno pomanjkanje drv, se bodo drva tudi uvažala iz Rumunije, in da bi se preprečila špekulacija, so bile cene drv v prodaji na drobno maksimirane.

* **107 let je stara.** V Podgoraču blizu Bjelovara živi 107 let stara Sofija Kiševa, ki je še vedno čila in zdrava. Mladina se rada zbira okrog nje, ker zna lepo pripovedovati o svojih doživljajih. Dobro se še spominja madžarske revolucije l. 1848.

* **Potres v Zagorju.** Pišejo nam: V petek zvečer okoli pol 22. smo začuli v Zagorju podzemsko bobnenje, ki so mu sledili trije kratki, a močni sunki. Drugi sunek, ki je bil slabši, je sledil čez četrte ure, tretji pa ob 2. zjutraj. Škode ni. Sunka so čutili tudi drugod v Zasavju, vendar menda nikjer tako močno kakor pri nas. V Hrastniku so le nekateri čutili izredno rahle sunke.

* **Bivši subotški inženjer kitajski mandarin.** Bivši inženjer v Subotici Peter Vince je pisal te dni svojemu prijatelju, živečemu v Budimpešti, iz Čukinga, prestolnice kitajske nacionalne vlade. Na Kitajskem je postal mandarin (uradnik). Subotico je zapustil leta 1915., ko je moral kot rezervni oficir na rusko bojišče, kjer je bil ujet. Leta 1917. je pobegnil iz ruskega ujetništva v Mandžurijo. Tam je kot inženjer hitro napredoval. Naučil se je tudi kitajščine in večkrat je na mednarodnih železniških konferencah zastopal Mandžurijo. Poročil se je z Japonko iz ugledne rodbine.

* **Javni vodnjak na Belskem vrhu izročen svojemu namenu.** Pred tedni je bil slovesno izročen svojemu namenu javni vodnjak z rezervoarjem in napajališčem na Belskem vrhu. Je to za haloške prilike, kjer je napeljava večjih vodovodnih naprav nemogoča, koristna zadeva. Vodnjak je zgradil Zdravstveni dom v Mariboru s podporo banske uprave.

* **Pet Bosancev se je vrnilo iz Francije.** V nedeljo je stopilo iz nemškega potniškega vla-

ka na mariborski glavni postaji pet mladih mož. Bili so Bosanci, ki so šli pred vojno v Francijo, doživeli tamkaj grozote vojne in se vrnili nazaj v domovino. Iz njih pripovedovanja je povzeto, da so pretrpeli mnogo hudega, ko so bili sredi vojne vihere. Vseh pet Bosancev je bilo na policiji pogoščeno. Dobili so podporo od borze dela. Omogočena jim je cenena vožnja do Bosanske Krupe, kjer so njih domovi.

* **Samomor Zagrebčana na vrhu Ojstrice.** Skupina planincev, ki se je te dni napotila proti vrhu Ojstrice v Savinjskih Alpah, je našla v neki kotanji nezavestnega mlajšega moškega. Poleg njega je ležala steklenica, iz katere je uhajal vonj po strupeni tekočini. Iz listin, ki so jih dobili pri njem, so dognali, da je bil nesrečnik 30letni Sava Velič iz Zagreba. Ker je kazal še znake življenja, so ga skušali rešiti, vendar se to ni posrečilo, temveč je Velič kmalu nato izdihnil. Pri njem so našli poslovilno pismo, iz katerega je razvidno, da ga je gnala v smrt nesrečna ljubezen.

* **Truplo dekletca so našli v Dravi.** Te dni so v dravski strugi pri Mariboru našli otroško truplo. Trupelce je že razpadalo in je zato verjetno, da je v vodi ležalo že kakih šest tednov. Zaradi tega stanja tudi ni mogoče ugotoviti, ali je bilo nad otrokom izvršeno kako nasilje. Truplo je vse obtolčeno in zato sklepajo, da ga je Drava morala prinesiti od daleč, najbrž iz Nemčije. Dekletce je moralo biti staro kakih pet let.

* **Smrt pod vlakom.** V bližini studenskega gozda ob železniški progi so našli truplo kakih 30 let stare ženske. Pri njej ni bilo nikakih listin. Ker je bila tudi glava močno razmesarjena, bo težko dognati istovetnost. Orožništvo je pričelo poizvedovati, kdo je bila ženska in kako je prišla na železniški tir. Gre za vprašanje, ali je šla pod vlak v samomorilnem namenu ali pa tiči za skrivnostno najdbo kak zločin. Pri njej so našli žepni robec z monogramom MP. 10. IX, košček papirja, na katerem je imela napisano neko nemško pesem in sliko nekega moškega.

* **Pod vlak je skočil.** V Cirknici pri St. Ilju v Slovenskih goricah je 18letni hlapec Josip Gregurac iz Hrvatske izvršil samomor na ta način, da se je vlegel na tračnice in čakal, da je prisopihal tovorni vlak. Lokomotiva mu je glavo povsem zmesarila, da je bil pri priči mrtev.

* **V vodi ga je zadela kap.** V Mednem je na Veliki Šmaren izgubil v valovih Save mlad neznanec. Ostali kopalci so nesrečnika po-

»Ponavljam vam, da mi o tem Golimin ni ničesar zaupal. In še enkrat vas prosim, da končava ta nesmiselni pogovor.«

»Tako, gospodična. Samo povejte mi še, kako je bil Golimin snoči oblečen.«

»Kakšno vprašanje pa je to?«

»Ne šalim se. Ali je imel morda kožuvinasti plašč?«

»Da, gospod, in verjemite mi, da ga ni meni zapustil.«

»Hvala vam, gospodična, da ste mi odgovorili. In prosim vas, naj ostane ta moj obisk pri vas tajen.«

Simancas se je priklonil in šel.

Julija se je vznemirjena vrnila v svoj kabinet.

»Če bi bil od policije,« je pomislila, »bi se bil drugače vedel. V tisto zaroto ne verjamem. Golimin se ni ukvarjal s politiko. Vsekako ve ta pravi ali nepravi general, da je imel Golimin s seboj pisma svojih ljubic. Vprašanje teh pisem moram čimprej rešiti.«

Darcyja še ni bilo. Julija je poklicala svojo sobarico.

»Pripravi se, da boš odnesla neko pismo.«

»Gospodična, ura je šele štiri, gospod Darcy pa ni nikoli prihajal tako zgodaj.«

»Kdo ti pa pravi, da je pismo zanj? Pojdi!«

Julija je odprla predal in vzela iz njega papir brez svojega imena.

»Začela bom z markizo!«

In napisala je:

»Gospa,

slučajno sem dobila v roke pisma, ki ste jih pisali grofu Goliminu. Vrnila vam jih bom. Nočem pa priti sama k

»V sobi...«

prvi vrsti. Oblečena bom v črno-bel domino. Tam vas bom čakala točno ob pol dveh.«

»Toda če bo sumila, da je kakšna past, in ne bo prišla? Dodala bom še nekaj besed.«

»To vam piše ženska, ki vam bo povedala svoje ime, če boste hoteli. Vrata-rica lože bo obveščena o vašem prihodu. Recite ji samo, da vas čaka dama, ki je v loži.«

In podpisala se je:

»Prijateljica.«

Ko je še enkrat prebrala pismo, je rekla:

»Prišla bo. Prebrala sem njena pisma. Ta Američanka ima vruga v sebi. Jaz nisem mogla nikoli tako pisati kakšnemu moškemu. Lahko bi jo mučila. Golimin bi bil lahko izsilil milijon od nje za ta pisma. Tudi ta general bi jih drago prodal, če bi jih imel. Toda kaj naj pišem drugi neznanici, ki je tudi ljubila Golimina? Ona piše trezno in pametno. Če ne bi bil Golimin sporočil njenega naslova, ne bi nihče vedel, da piše ona. Njenega imena nisem nikoli čula. Bog ve, ali je samica, ali je poročena. Vsekako je razumna ženska. Ali bo ona prišla na ples v opero? Morda ji hišne razmere ne dopuščajo, da bi ponoči odhajala od doma. Toda ne morem ji pomagati. Napisala ji bom pismo kakor markizi, samo kakšno besedo bom izpremenila. Markiza bo torej prišla ob pol dveh, ta meščanka pa naj pride ob eni... Zdjaj bom še napisala oba naslova in pismi sama oddala na pošto.«

V tem je stopila Marica v sobo.

»Kdo je?« je vprašala Julija.

»Zdravnik, ki ste ga poklicali.«

»Kdo doktor?«

»Me.«

»Ne poznam ga. Odpravi ga!«

»Ga pa bom. Toda pravi, da je prijatelj gospoda Darcyja.«

»Če je res, naj pride k meni!«

Trenutek nato je vstopil doktor Galmier. Njegova vnanost je že na prvi pogled vplivala zaupanje.

»Oprostite, gospodična, da prihajam. Toda gospod Darcy mi je rekel, da se ne počutite dobro.«

»Ali poznate gospoda?«

»Zelo dobro. Nekdo je snoči pripovedoval, v klubu, kjer sva oba člana, o nesrečnem dogodku, ki se vam je primeril...«

»Tako? Ali je že snoči vedel?«

»Da, v Parizu se takšne reči hitro zvedo. V klub je prišel nekdo, ki je šel mimo vaše hiše, ko je bila v njej še policija...«

»In gospod Darcy?«

»Bil je zelo presenečen. Ali ga še ni bilo k vam, gospodična?«

»Še ne, gospod.«

»To je njegova tankočutnost. Prosil pa je mene, naj vas obiščem.«

»Ali vam je naročil, da mi kaj sporočite?«

»Nič drugega, kakor da naj pokažem na vaših živcih svojo zdravniško spretnost.«

»Ali ga boste danes še videli?«

»Zvečer vsekako.«

»Recite mu, prosim, da so moji živci čisto mirni in da ga nocoj pričakujem.«

»Jutri vam bom prinesel odgovor.«

»Dobro. Čakala vas bom ob dveh popoldne, gospod.«

»Računajte, gospodična, na mojo vdanost!«

Doktor Galmier se je priklonil in šel. Hotel je najti izgovor, da spet obišče Julijo in si prodobi njeno zaupanje. Vedel pa je, da je Gaston pretrgal vse stike z njo. (Dalje)

tegnili na suho. Poskušali so ga obuditi k življenju z umetnim dihanjem, a njihov trud je ostal zaman. Iz vsebine pisma, ki so našli v njegovi obleki, so kasneje ugotovili, da je utopljenec Alojz Vrančar, star 20 let, po poklicu trgovski sotrudnik, uslužben pri trgovcu Franju Novaku na Kongresnem trgu v Ljubljani, doma pa iz Metlike. Nesrečnega Alojza Vrančarja je v vodi zadela srčna kap.

* **Nenadna smrt.** V Ljubljani je nenadno preminil trgovec, posestnik in gostilničar na Ižanski cesti g. Josip Rus. Štel je šele 60 let. Rajniki je bil dolga leta član Ljubljanskega Sokola in v mlajših letih dober pevec v zboru Glasbene matice. Enako je bil več let marljiv delavec v Združenju gostilničarjev. Bodí mu ohranjen blag spomin!

* **Tri smrtné žrtve nesreč iz ene vasi.** 21-letna kmečka mladenka Culkarjeva Micka iz Spodnje Drage, zaposlena v stiškem samostanu, je delala v kuhinji. Te dni je s svojo tovarišico Šemrovovo Micko zamesila kruh in začela pripravljati krušno peč. Ker v votlino peči ni dobro videla, je snela s kavljá premično električno svetilko z lesenim ročajem. Nenadno pa je grozno zakričala. Trenutek nato je padla na tla. Šemrovova je vsa prestrašena začela klicati na pomoč. Brž so pritekale sestre redovnice. Usodno svetilko so takoj izklopili, nezavestno Culkarjevo Micko pa so začele polivati z vodo, da bi jo obudile k zavesti. Vse prizadevanje pa je bilo zaman. Poklicani zdravnik dr. Fedran je odredil umetno dihanje, a prav tako ni nič pomagalo. — Nedavno se je smrtno ponesrečil posestnik France Žitnik. Ko se je peljal domov s kolesom, mu je na razmočeni cesti spodrsnilo in je padel s kolesom vred v jarek. Zlomil si je tilnik. Nesrečni mož zapuščá vdovo in dva otroka. Usodna nesreča je doletela pred tedni tudi tridesetletno Micko Kekovo, ki je bila šele dva tedna poročena. Prav na rojstni dan svojega mladega zakonskega druga je šla po vodo in padla v vodnjak. Vsi trije navedeni ponesrečenci so bili doma iz Spodnje Drage.

* **Smrtna nesreča motociklista.** V okolici Zagreba se je smrtno ponesrečil posestnikov sin Ivan Štandeker s Pesniškega dvora pri Mariboru. S svojim tovarišem se je odpeljal na motornem kolesu v okolico in se je zvečer vračal v Zagreb. Na nekem ovinku blizu Zagreba se je na cesti zbrala skupina ljudi, ki so sklenili roke in zastavili vozaču pot, kar so storili iz hudobnosti. Štandeker se je nenadno znašel pred skupino, katere zaradi ostrega ovinka ni mogel pravočasno opaziti,

da bi motor ustavil. Zaletel se je z motorjem v skupino in pri tem padel tako nesrečno, da mu je počila lobanja. Bil je pri pričr mrtev. Eden izmed moških, ki so bili v skupini in zastavili pot, je bil tudi ubit. Štandekerjev spremljevalec je bil samo laže poškodovan. Tako žalostna smrt mladeniča je zbudila splošno sočutje.

* **Smrtna nesreča mladega fanta.** Te dni je na svojem domu na Brezovici umrl 17letni kleparski vajenec Stanko Drčar. Fant je imel posebno veselje do puške, kar je zanj bilo usodno. Nabavil si je puško in jo šel v gozd preizkušat. Ker ga predolgo ni bilo domov, ga je šla mati iskat. Našla ga je vsega v krvi in nezavestnega ležati v gozdu. Puški je namreč pri izstrelku počila cev in je ves naboj namesto v veverico, v katero je streljal, zletel Stanku v glavo. Fanta so takoj odpeljali v bolnišnico usmiljenih bratov v Novem mestu, kjer mu pa ni bilo več pomoči. Po štirih dneh je umrl. Naj počiva v miru!

* **Prišel je po mrtveca, pa je sam umrl.** V Studencih pri Mariboru so doživeli v nedeljo nenavaden dogodek. Na vrtu gostilničarja Klanečka v Studencih je sedel zjutraj negiben pri mizi 60letni občinski sluga Ljudevit Majhenič. Domačim se je naposled zadrželo čudno, da se Majhenič ne predrami. Ko so si ga bliže ogledali, so ugotovili, da je bil mrtev. Kakor je kasneje ugotovila obdukcijska komisija, je umrl za posledicami alkoholnega zastrupljenja. S tem dogodkom v zvezi se je pripetil potem drug dogodek, ki je prav nenavaden. Ko so orožniki izvedeli za smrt Ljudevita Majheniča, so obvestili o tem studenške gasilce. Takoj so šli na Kanečkov vrt trije studenški gasilci, da prepeljejo mrtvega Majheniča v mrtvašnico na studenškem pokopališču. Med njimi je bil tudi 49letni posestnik in uslužbenec v železniških delavnicah Gustav Pezdíček. Ko se je Pezdíček približal mrtvemu Majheniču, se je stresel in omahnil na tla. Obležal je mrtev. Ugotovili so, da ga je zadela kap.

* **Samomor železničarja.** V hrastovem gozdiču pri Novih Jaršah so našli visečega na nizkem hrastu starejšega moškega. Stopili so bliže in prerezali vrh, da je truplo padlo na tla. Obešenec je 61letni železniški upokojenec Ivan Lenarčič, doma z Ježice pri Ljubljani, stanoval pa je z družino v Novih Jaršah. Kaj je Lenarčiča gnalo v smrt, ni znano.

* **Huda nesreča kolesarke.** V nedeljo popoldne se je na Brezovici pred Mravljeto gostilno zgodila huda nesreča. Marija Tonje-

va, služkinja pri ljubljanskem lekarnarju g. Ustarju, je svoj nedeljski popoldanski počitek izrabila za izlet s kolesom v okolico. Bila je z družbo v Mravljeto gostilni, nato pa se je zapeljala z gostilniškega dvorišča na glavno cesto. Usoda je hotela, da se je prav tisti trenutek pripeljal mimo neki avto in močno treščil v kolesarko. Sunek je bil tako močan, da je vrgel kolesarko nekaj metrov v zrak, preden je padla na tla, kjer je s hudimi notranjimi in zunanji poškodbami obležala nezavestna. Nesrečnico so prepeljali v ljubljansko bolnišnico. Njeno stanje je resno.

* **Avto se je zaletel v družino.** Na ljubljanski cesti ob vhodu v Tržič se je v nedeljo zgodila huda nesreča. Tovorni avto, last avtomobilskega podjetnika Kovača, je bil menda na poskusni vožnji po popravilu. Nenadno pa je šofer izgubil oblast nad volanom in avto se je zaletel z ene strani ceste na drugo. Šoferja je vrglo na rob ceste, avto sam pa je zletel v družino Toneta Jermana, mojstra pri »Peku«, ki se je skušal izogniti vozilu. V silnem loču so odleteli Jerman, njegova žena in petletna hčerka s ceste in obležali med drevjem in grmovjem. Vsi trije so poškodovani, zlasti hčerka, ki ima prebito lobanjo.

* **Prostovoljna smrt na železniških tračnicah.** Upokojeni železničar 62letni Josip Reitmajer iz Črešnjevca je te dni skočil pod vlak med Pragerskim in Slovensko Bistrico. Bil je takoj mrtev, saj so mu kolesa glavo odrezala od trupla. Orožniška poizvedovanja so ugotovila, da je pokojnik že dalje časa izjavljal, da si bo vzel življenje, in sicer zato, ker mu je umrla žena, na katero je bilo zelo navezan. Na dan samomora so Reitmajerja še videli na ženinem grobu, potem je pa odšel na železniško progo, kjer ga je pri pripravah za samomor opazoval neki 12letni pastir, ki je izpovedal, kako je Reitmajer na tračnicah klečal in čakal vlak.

* **Samo za denar je šlo.** Profesor Franc Bajd se je vrnil te dni s počitnic v Ljubljano. Zelo pa se je prestrašil, ko je našel stanovanje odprto. Že pri površnem pregledu je lahko ugotovil, da je bilo v stanovanju vlomljeno. Vlomilci so iskali, kakor je vse kazalo, le denar. Ker ga niso našli, so šli, ne da bi se bili polastili kakšne druge reči.

* **Zagrebski morilec prijet v Mariboru.** V Mariboru so prijeli nekega Franca Žnidariča, ki je v Zagrebu umoril svojo ljubico gostilničarko Kličkovo. Ko so mu zastavili vprašanje, zakaj je umoril Kličkovo, je Žnidarič povedal, da je izvršil zločin zaradi tega, ker ga je Kličkova gmotno čisto uničila.

EMILIO SALGARI IZGNANCI

12

»Da, če bi imela to listino, bi bila 'ahko dalje potovala.«

»Nihče vas ne bo oviral. Kakor hitro pripemo v Irkutsk, boste lahko nadaljevali pot na sever.«

»Zamudila pa sem po nepotrebnem več dni.«

»Zelo mi je žal. Toda če bi drugače ravnal, bi me takoj poslali v rudnike.«

»Ah, kdo vas bo neki takoj ovadil guvernerju.«

»Kdo? Celó moji lastni vojaki! To store za deset rubljev. Sicer jih res nadzorujem, a oni nadzorujejo mene.«

»Narednik, ali vam še smem natočiti kozarček?«

»Predobri ste! Da, natočite še kozarček tega ognja, da mi pregreje grlo! Cele sode te pijače bi lahko popil.«

Toda namesto da bi si natočil kozarec, je zgrabil obglavljeno steklenico in jo nagnil ne glede na to, da bi si bil lahko prerezal jezik na razbitem vratu steklenice. Ko je odložil prazno steklenico, je padel kakor zadet od strele na tla. Z napol odprtimi očmi je potem s tal zrl v mladenko.

»Kaj vam je?« ga je vprašala mladenka navidezno vsa v skrbeh.

»Ne vem. Tako mi je, kakor bi se soba vrtela okoli mene in kakor da pleše peč. Vaše žganje je... odlično, vendar mi je zlezlo v noge in...«

»Kaj hočete reči?«

»In če se ne bom mogel gibati, boste... pobegnili!«

»Kaj pa mislite! Kaj ne slišite tuljenja volkov?«

»Da, je zajecjal, »volkovi, medvedje... vsi so lačni, vsi žejni... Daj mi pijače, mala golobica... Zgorel bom!«

»Kar spite, dragi gospod! Mislim, da tudi vaši ljudje spijo.«

»Kaj, moji ljudje spijo. Potepini salamenski spijo?«

Ko je z vso silo obrnil glavo proti peči, je vidil štiri vojake na enem kupu ležati na tleh. Ko čep pijani so spali in smrčali, da so se tresle stene.

Pri tem pogledu ga je za trenutek obšlo spoznanje. Nenadno mu je postalo jasno, zakaj ji... je potnica tako velikodušno dala zalogo žganja na razpolago.

»K...« je zaklical. »Uiti nam hočejo!«

Mladenka je privlekla na svetlo revolver »Ne gani se, sicer bom streljala!« je rekla z odločnim glasom in je pomerila proti pijanemu kozaku.

Ta je vstal in poskušal zamahniti s sablo. Tedaj pa se je nenadno postavil predenj Dimitrij.

Čeprav je bil poljski sluga že prekoračil pedeset let let, je bil še izredno močan. Bil je široke postave in imel je jeklene mišice.

Ne da bi bil rekel besedico, je vzdignil

pest in z vso silo udaril kozaka po glavi.

Narednik-vodnik se je spet zvrnil po tleh in obležal ko ubit.

»Dimitrij, kaj si storil!« je vzkliknila mladenka očitajoče.

»Le nikar se ne bojte!« je rekel Poljak. »Ni ga podrla moja pest, temveč žganje. V štiriindvajsetih urah bo pijanec spet živahen, kakor je bil prej!«

»Zdaj pa se naglo odpeljimo!« je rekla Marija. »Kakor hitro se vojaki zbude, nas bodo zasledovali. Nismo storili prav, ko smo potovali po Vladimirkí. Če bi se vozili križem po stepi, bi nam bilo prihranjeno to neprijetno srečanje.«

»Naj nas zasledujejo! Ko se zbude, bomo že daleč proč.«

»Ali se ne moremo takoj odpeljati?«

»Voznik še zunaj gleda, gospodarica, če ne preži na nas še kaka druga nevarnost. Boljše bi seveda bilo, če bi počakali dneva, ko se bodo volkovi spet umaknili v gozdove.«

»Ne smemo čakati, Dimitrij! Rada bi že kmalu videla svojega ubogega brata! Bog ve, kako se mu godi!«

»Samo pogum! Tudi meni je hudo, če pomislim na tisto strašno noč, ko so nam ugrabili polkovnika.«

V tem trenutku je vstopil Fedor.

»Ni mogoče, da bi se zdaj odpeljali! Zveri so obkrožile vso etapo. Kakšnih 200 jih bo. Zraven tega pa divja silni snežni vihar.«

»Še bolj pa se je bati druge nevarnosti. Snoči sem slišal v Nižnem Udinsku, da pričakujejo novo jetniško kolono. Torej bo zelo kmalu prispela sem eskorta.«

»To je vzrok več, da moramo takoj odpotovati!« je rekla Marija.

* **Živini para trebuhe.** Po podgorjanskih vaseh se klati nasilneže, ki mrcvari živino in ji para trebuhe. Doslej je opravil svoje ostudno delo v dveh krajih. V Selu pri Stopičah v šmihelski občini je pri posestniku Francu Turku ponoči prepral trebuh telici in ovci. Pri posestnici Mariji Novakovi pa je trem ovcam prerezal trebuhe. Orožniki iščejo zločinca.

* **Na debelo je kradel drva.** Te dni je ljubljanska policija prijela 26letnega Maksa Muleja iz Ribnega pri Bledu, ki je pripeljal poln tovorni avto bukovih drv v Ljubljano. Iz tega, kar je povedal pri zaslišanju na policiji, je razvidno, da si je pridobil že veliko prakso v kraji drv na debelo. Drva, ki jih je pripeljal v Ljubljano, so bila last Ivana Gartrže iz Sp. Zadobrove. Vse kaže, da je Mulej zagrešil še več takih tatvin, čeprav priznava samo gornje tri. Prevažal mu je drva najet avtomobilski prevoznik, ki ni niti slutil, da je bilo blago ukradeno.

* **Vlomilec Sever aretiran.** Zločinec Anton Sever z Ježice se je potepal zadnji čas v kamniškem okraju, kjer je izvršil več vlomov in tatvin. V kamniški občini je vlomil med drugim v lovsko kočjo odvetnika dr. Benkoviča iz Ljubljane. Ker je imel Sever po vlomih spet denar, zakaj nakradeno blago je hitro nekje prodal, si je poiskal deklet. Z dekletom je bil v Suhadolah pri Komendi in na debelo zapravljaval denar v njeni družbi. Kasneje sta oba izginila nazaj proti Kamniku, kjer so orožniki zvedeli iz dekletovih ust, v kakšni družbi je bilo. Ko so ugotovili, da se je Sever umaknil nekam proti Stranjam, so mu brž sledili s kolesi in ga res aretirali v neki gostilni. Orožniki so ga trdo uklenjenega prignali na orožniško postajo v Kamniku, potem pa odvedli v zapore ljubljanskega sodišča, iz katerih je bil pred časom ušel.

* **Brezplačno pošljemo vsakomur** popularno knjižico o navodilih za preporod, duševni in telesni. Zahtevajte: Beograd, Masarykova št. 9.

* **Za lep znesek ga je opcharil.** H ključavničarju v železarni v Štorah Hriberniku Kariu je prišel nedavno strojni ključavničar v delavnicah državnih železnic Satler Ivan iz Zagreba ga začel pregovarjati, da zapusti službo v Štorah in gre v državno. Hribernik je bil pripravljen, Satler pa je zahteval od njega, naj mu da 2100 din, češ da jih potrebuje za podkupnino nekega uradnika, ki bo priskrbel službo. Hribernik je dolgo čakal na službo zastoj. Satler se je ponovno pojavil

pri Hriberniku pred kratkim in ga spet nagovarjal, naj mu posodi 2000 din. To se je Hriberniku čudno zdelo in je prošnjo odbil. Kmalu je tudi ugotovil, da ga je Satler opcharil. Satlerja so izročili sodišču.

* **Vlomi v Savinjski dolini.** Pred dnevi so neznani zlikovci vlomili ponoči v trgovino Jelenove Matilde v Lokah pri St. Juriju ob Taboru in odnesli več kilogramov kave, sladkorja in tobaka. Pod oknom so bile vidne ženske pete, po čemer sodijo, da so vlomile najbrž ciganke. Isto noč so skušali vlomiti v trgovino Vebra Rafaela v Ojstriški vasi. Ropot pa so slišali domači in zlikovce pregnali. Eden izmed zlikovcev je izgubil čevlje. Po raznih znakih sodijo, da so zlikovci cigani, ki se klatijo zadnje dni po dolini.

* **Preselila se je v Ljubljani dopisna trgovska šola** v svoje nove prostore na Kongresni trg 16-II (poleg uršulinske cerkve). Tamkaj sprejema stranke med uradnimi urami od 10. do 11. dopoldne ter vrši vpis. Kakor znano poučuje ta šola po dopisovanju svoje učence doma trgovske predmete (knjigovodstvo, računstvo, stenografijo itd.) ter tuje jezike (nemščino, italijanščino, francoščino in druge).

* **Sprejem mladeničev v strojno mornariško šolo** v starosti od 15 in pol do 18 in pol leta in v strokovno mornariško šolo v starosti od 16 do 18 let. Rok za prijavo je do 31. avgusta. V pehotno podoficirsko šolo v Beogradu, Bileči in Zagrebu v starosti od 18 do 21 let. Rok za prijavo je do 10. oktobra. Vsa zadevna pojasnila dobite pisмено ali ustno: Koncesionirana pisarna Per Franc, kapetan v pok., Ljubljana, Maistrova ulica 14. Za pismeni odgovor priložite kolek za 10 din.

Ženski vestnik

Nekaj nasvetov materam

Ako krvavijo otroci iz nosa, vzemite kosček vate, jo namočite v raztopino antipirina (dobite v lekarni za nizko ceno) in jo vtaknite v krvavečo nosnico. — Čaj iz posušeni borovnic je dobro sredstvo proti driski. — Večerja otrok ne sme biti pretežka, ker sicer otroci ne morejo spati. — Če dobiva otrok zobe in odklanja hrano, ne silite ga, da je. Ako mu boste vsilili hrano, bo bljuval.

»V smrt pojdemo, gospodarica, če zdajle odpotujemo, toda na vaš ukaz bom napregel konje.«

»Neka misel mi je padla na um«, je nenadno menil Dimitrij. »Morda le lahko uide-mo zverem.«

»Kako? Govori! Pripravljena sem na vse!«

»Koliko konj imajo kozaki v hlevu, Fedor«, je vprašal Dimitrij voznika.

»Pet.«

»Več kakor dovolj!« je veselo vzkliknil sluga. »Ti konji naj bodo za plen volkovom, ko bomo bežali s trojko!«

Ko so se prepričali, da so vojaki krepko spali, so šli skozi hodnik in dospeli v velik, umazan, temen prostor, ki je sicer služil za prenočišče jetniških kolon. Tu so imeli vojaki svoje konje. Bili so grde, kuštrave živali, ki so bile tako suhe, da so jim štrlele kosti iz teles. Na drugem koncu prostora je stala trojka. Trije polnokrvni konji Poljakinje so bili že vpreženi. Tolkli so nemirno s kopiti ob tla, ko so slišali tuljenje volkov.

»Moj načrt je tale«, je dejal Dimitrij. »Volkovi so tako blizu, da se bodo takoj vr-gli na nas, kakor hitro stopimo na prosto. Zato poženimo pred seboj dva kozaška konja. Ko ju bo divje krdelo preganjalo, se naglo odpeljimo. Tako jim bomo prišli precej na-prej!«

»Uboga konjiča bodo požrli.«

»Boljše je, če požrejo živali kakor pa vas, gospodarica! Pripravljeno moramo imeti tudi orožje!«

Obe živali sta se obupno branili, ko su ju gonili na prosto, kakor bi slutili svojo usodo. Slišali sta rjojenje volkov, ki so že stali pred vratmi etapnega poslopja. Živali sta divje odkakovali in se tresli.

»Pozor!« je vzkliknil Dimitrij. »Zveri prav lahko vdrejo v sobo!«

»Sprejela jih bom s puško!« je neustrašeno rekla Marija.

»Fedor, daj mi eno izmed voznih svetilk in krepko drži med tem oba konja, dokler ne odprem vrata!« je rekel Dimitrij.

Z vso močjo se je Dimitrij uprl v težki prečni tram, ki je zapiral vrata. Da bi volkove oslepil, je s svetlo lučjo svetilke nenadno posvetil vanje.

Ko so volkovi, ki se kakor vse divje živali boje luči, zapazili inenaden žar, so še umaknili.

Ta trenutek je porabil voznik in izpustil oba kozaška konja. Marija Fedorovna je za njima še ustrelila v zrak, da bi ju pognala v hitrejši tek.

S silno hitrostjo sta zdirjali ubogi živali čez belo snežno ravnino.

Volkovi so jima sledili s strašnim tuljenjem. Kmalu so bežeča konja in njuni zasledovalci izginili v vrtincu snežink.

»Zdaj moramo nemudno odpotovati«, je rekel Dimitrij. »Ta divji lov ne bo preveč dolgo trajal. Dobro bi bilo, če bi konja povedla zveri v drugo smer.«

Voznik je že sedel na kozlu ter držal vajeti in bič v rokah. Marija se je zavila v kožuh in si položila čez noge toplo kožnato odejo, ki jo je bil iz kovčega privlekel Dimitrij. Puško je postavila poleg sebe.

Pravkar se je hotel Poljak vستي poleg gospodarice, ko je nenadno opazil na koncu hodnika neko senco.

»Pri Sveti devici varšavski«, je vzkliknil, »narednik-vodnik prihaja!«

Prišel je še ob pravem času. Zbudila sta ga bila rezgetanje konj in divje tuljenje volkov.

Dajte mu v tem času sadne sokove, grozdje, kisl mleko, nastrgan sir in podobno. — Ako hočete ohraniti hčerki svetle lase, jih umivajte z vodo, v kateri ste skuhalih hmelj in kateri ste dodali kavino žličko kafrinega alkohola.

Kako najlepše uspevajo cvetice v lončkih

Redke so hiše na Slovenskem, kjer ni na oknih cvetic v lončkih. Lepa je ta navada in prav je, da bi se še bolj razširila. Naj podamo dekletom in ženam navodila, kako je ravnanje s cveticami v loncih. Pogoji za uspevanje vsake rastline so prostor, zrak in svetloba. Zato morajo imeti cvetice v loncih dovolj vsega tega. Kar se prostora in zraka tiče, se nad našimi gojiteljicami cvetic v loncih ni baš pritoževati, toda svetlobe imajo te cvetice pogosto premalo. Brez svetlobe ni življenja, zato potrebujejo tudi lončnice veliko svetlobe. Postaviti jih moramo na dobro razsvetljena okna ali pred okna na razne podstavke na sončni strani sobe. Tudi posoda za lončnice je važna. Najboljša posoda so žgani lonci iz gline, ker so luknjičavi in prepuščajo dovolj zraka skozi stene. Loščeni, stekleni in kovinski lonci niso priporočljivi; v njih cvetice rade usahnejo. Vsak lonec imej na dnu luknjico, da se lahko voda pri zalivanju odceja.

Vsak lonec, ki naj ne bo premajhen, če ima rastlina velike korenine, naj stoji na podstavnicu, ki lovi vodo, ki se odceja iz lonca. Podstavnica naj ima na notranji strani dna vzvišene robove, na katerih stoji lonec, da nabrana voda ne doseže lončenega dna, ker bi se sicer prst zmočvirila in skisala.

Velike važnosti je prst, v katero sadimo lončnice. Od prsti sta odvisna rast in razvoj cvetic. Navadno se uporablja vrtna prst, ki je dobra, ali najboljša prst je kompostnica, ki se napravlja nalašč za lončnice.

Naredi se na tale način: Na suhi travnati ledini narežemo z lopato kose prsti, ki jih nato obrnemo, tako da je trava spodaj. Posamezne kose prsti položimo na kup in pustimo kup tako pol leta, da se sesede. Nato ga prerahljamo, kar se vsakega pol leta ponovi. V dveh letih tak kup popolnoma sprni. Na isti način narežemo v gozdu prsti z listjem vred in jo spravimo na kup. Kup se vsakega pol leta prerahlja, da sprsteni listje, kar se zgodi v dveh letih. Istočasno napravi-

K sreči je bil sam, ker se mu ni bilo posrečilo zbuditi vojake. Bil pa je vendar tako pijan, da se je komaj držal na nogah. Obo-rožen je bil s puško.

Ko je zapazil trojko in v njej potnike, je vzdignil orožje in zakričal z vso močjo:

»Stojte, sicer bom streljal!«

Dimitrij se je naglo postavil pred mlado gospodarico, da bi jo varoval s svojim telesom.

»Udari z bičem po konjih, Fedor!« je zaklical.

Voznik je zamahnil z bičem po živalih in pognal. Trojka je sunila v obe krili vrat in zdirjala v noč.

Marija in njen sluga sta imela pripravljeno orožje za obrambo.

»Prekleti psi!« je zakričal kozak.

Nato je počil strel.

Iz daljave deset do dvanajst korakov bi bil strel gotovo zadel svoj cilj, če ne bi bil strelec pijan. Tako pa je krogla razbila samo zvonček pri brzdah srednjega konja.

Dimitrij je hotel pomeriti s puško na napadalca, toda Marija mu je to ubranila:

»Pusti ga! Ne bomo ga umorili!«

Konji so tekli zdaj pod krepkimi udarci biča v najhitrejšem diru po Vladimirki.

Kozak jih je hotel zasledovati, toda njegove moči so ga zapustile. Padel je po dolgem v sneg.

Še preden je mogel vstati, so ga napadli trije ali štirje volkovi, ki so prežali na žrtve v bližini etape.

Skozi divjanje burje se je zaslíhal strahoten krik.

»Kaj se je zgodilo?« je vprašala mladenka. Dimitrij je pogledal proti etapi.

»Mislim, da je narednik-vodnik postal žr-

na to obrnemo, tako da je trava spodaj. Posamezne kose prsti položimo na kup in pustimo kup tako pol leta, da se sesede. Nato ga prerahljamo, kar se vsakega pol leta ponovi. V dveh letih tak kup popolnoma sprhni. Na isti način narežemo v gozdu prsti z listjem vred in jo spravimo na kup. Kup se vsakega pol leta prerahlja, da sprsteni listje, kar se zgodi v dveh letih. Istočasno napravimo kupček govejega gnoja in ga potrosimo s prstjo krtin; kup je tudi treba večkrat prerahljati. Dalje poiščemo drobnega peska, ki ga dobro izperemo, in naposled še malo ogljenega zdroba. Iz teh petih snovi naredimo najboljšo lončno kompostnico, ako vzamemo štiri dele gori omenjene prhle travniške prsti, tri dele gozdne prsti, tri dele predelanega govejega gnoja, en del izpranega peska in en del ogljenega zdroba.

Taka naprava prsti za lončnice je sicer dolgotrajna, vendar uspevajo v njej cvetice najlepše.

Na koncu naj še omenimo, da je treba prst vsaj vsako drugo leto previdno izmenjati.

Za kuhinjo

Preprosta juha. Deni v kozico dve žlici maсти. Ko je vroče, dodaj pol korena, četrt čebule, košček zelene, koreninico peteršilja in četrt žemlje. Vse to mora biti zrezano na tanke kolesčke. Premešaj, da zarumeni, nato pa zalij s tremi litri vrele vode, prideni še nekaj celih zrn popra, malo muškata cveta in toliko soli, kolikor ti prija po okusu. Vre naj približno pol ure. Nato precedi in zakuhaj v juho rezance ali kar hočeš.

Janežev kruhek. Mešaj pol ure devet rumenjakov in 16 dekagramov sladkorja. Nato primešaj eno žlico v moko stolčnega in presejanega janeža. Napravi iz devetih beljakov trd sneg in ga z 21 dekagrami moke rahlo primešaj. Vse skupaj deni v podolgast model in peci počasi eno uro.

Solata s slanino ali pa s kislom smetano. Zdaj, ko ni dovolj olja, lahko napravimo solato s slanino ali pa s kislom smetano. Solato očistimo, dobro operemo in stresemo na rešet, da se odcedi. Nato jo denemo v skledo, potresemo nekoliko s soljo ter dodamo malo popra in dosti na drobno sesekljane čebule. V ponvi ocvremo 8 do 10 dekagramov dobro okajene slanine. Ko je že dovolj ocvrta, dodamo v ponvo pet do šest žlic kisa in pustimo, da se slanina nekoliko prekuha s kisom. Nato denemo ponvo na kraj štedilnika. Ko je slanina s kisom ohlajena, jo zlijemo na solato, nekoliko zmešamo in hitro nese-

mo na mizo. Dobro je tudi, če dodamo solati še nekoliko tankih kolobarčkov salame, kar izboljša okus. Čim več je slanine in čim več je ocvirkov, tem boljše je solata. Solata s kislom smetano je tudi prav dobra. Očiščeno in dobro oprano solato denemo v veliko skledo, potresemo malo s soljo in polijemo s kislom smetano. Ko zliješ smetano na solato, moraš solato malo pomešati. Čim več deneš smetane na solato, tem okusnejša je solata.

Praktični nasveti

Zatiranje mravelj v stanovanju. Mravlje se zbirajo navadno na takih krajih, kjer dobe kaj hrane. Skozi okna lazijo v kuhinje in shrambe, kjer dobe hrane v izobilju. Če jih hočete odpraviti, morate najprej poiskati njihov dom. Slediti jim morate po poti, odkod prihajajo. Ko ste izsledili mravljišče, ga uničite s kropom in prekopljete. Če pa mrav-

ljišča ne morete najti, ker je predaleč ali zelo skrito, tedaj napravite sladkorno raztopino in v njej namočite gobo. To položite na njih pot. Kmalu se bo v gobi nabralo polno mravelj. Tedaj vrzite gobo v krop, da mravlje poginejo. Potem gobo iztisnite, odstranite iz nje mrtve mravlje in ponavljajte to past tako dolgo, dokler ne bo več mravelj po isti poti. Dobro je tudi zadelati vse špranje v sobi, da ne morejo nadležne živalce skozi nje.

Kaj narediš, da paradižniki hitreje zorijo. Letošno vreme ni naklonjeno zorenju paradižnikov. Če hočete, da vam paradižniki hitreje dozorevajo, odstranite odvišne poganjke, ki senčijo plodove. Tudi vršičke prikrajšajte. Glejte, da bo imelo solnce pristop do plodov, pri tem pa ne strižite zdravih listov, ki so za zorenje nujno potrebni.

Spremembe glede podpor rodbinam vpoklicancev

Ministrski svet je predpisal uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o podporah rodbinam oseb poklicanih v vojaško službo. Spremembe so v glavnem naslednje:

Členu petemu uredbe se doda določba, ki pravi, da se rodbinam vpoklicancev, ki so umrli na vojaških vajah, dodeli podpora tudi za čas treh mesecev po smrti vojnega zavezanca, če nimajo pravice na pomoč ali podporo po kakšnem drugem zakonskem predpisu. Člen sedmi uređ. je dopoljen z določbo, ki pravi, da lahko prošnjo za rodbinsko podporo predloži vojni zavezanec preko vojaške edinice, v kateri služi, pri čemer označi osebo, za katere zahteva podporo. Take prošnje mora vojaška edinica brez odlaganja poslati občini, v kateri stanuje rodbina vojaškega zavezanca, s poročilom, da je vojaški zavezanec v vojni dolžnosti in za kakšen čas je pozvan. Občinska uprava pozove v tem primeru označene osebe, da dajo svojo izjavo.

V členu 9. so dopolnjene določbe, ki se tičejo odborov za podpore in njih vzdrževanja. Sreska načelstva, odnosno mestna poglavarstva, so dolžna nositi vse pisarniške stroške teh odborov in skrbeti za potrebne prostore. Če v kraju, kjer je sedež odbora za podporo, ni sreskega načelstva, pade ta dolž-

nost na krajevno občino, ki lahko od ostalih zainteresiranih občin zahteva povračilo izdatkov.

Važna je nova določba (čl. 10.), ki pravi, da mora odbor za podpore izdati odločbo v treh dneh, če ni potrebna dopolnitev dokazov. Člen 14. se dopolni z določbo, da mora prosilec, ki se zavrne, vložiti pri odboru za podpore pritožbo pisмено ali na zapisnik v roku 15 dni.

Novi člen 18a določa, da se z globo 50 do 500 din kaznujejo odgovorni samoupravni organi, ki pravočasno in pravilno ne dostavijo prošnje pristojnemu odboru za podpore ali nemarno in brezvestno vrše poverjeno jim nalogo. Z isto kaznijo se kaznuje tudi član odbora iz vrst občinskih odbornikov ali občinskih uslužbencev, ki brez upravičitega razloga ne pride na sejo odbora.

LOVSKA

Trgovec: »Želite dvocevno ali enocevno puško?«

Nedeljski lovec: »Dajte mi enocevno, saj vendar ne morem meriti na dva zajca naenkrat.«

Postani in ostani član

Ciril Metodove družbe!

tev volkov. Vidim blizu etape človeško telo, ki se oteplje zveri.

Marijina prva misel je bila, da bi mu šla na pomoč, toda pomoč bi prišla že prepozno.

Tedaj so zaslišali drug obupen krik, še strašnejši, kakor je bil prvi. Nato so sledili strelji in tuljenje volkov.

Marija je prebledela. »Strelji? Kaj nas sledujejo?«

»Poženi, Fedor!« je zakričal Dimitrij.

Trije krasni konji so se pognali v tek, da je bilo videti, kakor bi s perotmi leteli čez stepo. Njih oči so se iskrale, njih griva je vihrala v vetru. Pena se jim je delala pred gobci.

Pokoncu je stal voznik, v levici je držal vačeti, z desnico pa je vihtel bič.

»Naprej, golobčice! Tecite, tecite!«

Marija in njen sluga sta še zmeraj gledala nazaj. Nepričakovani strelji iz pušk so ju bili skrajno vznemirili.

Kdo je bil neki prišel na pomoč naredniku? Morda kaznjenška kolona? V tem primeru bodo trojko z begunci gotovo zasledovali.

»Nemogoče je, da bi bili jetniki že prisili do etape«, je menil Dimitrij. »Pri takem snežnem meteu gotovo še niso zapustili Nižnega Udinska!«

»Kaj so se morda pijani kozaki zbudili in streljali?«

»To ni verjetno. Preveč so se ga naložili. Tako hitro jih pijanost ni mogla miniti. Naše žganje je bilo tako močno, da bi mene usmrtilo, če bi ga toliko spila, kolikor ga je kakšen izmed kozakov spravil pod streho.«

»Kdo pa je potem streljal?«

»Ne razburjajte se, gospodarica! Mi jim bomo usli! Naši konji krasno tečejo. Takšnih nimajo v Sibiriji!«

»Toda brzovaj je še hitrejši, Dimitrij! Kakor hitro prispemo v Katulik, nas bodo prijeli!«

»Kdo nas pa sili, da moramo potovati skozi Katulik? Zdaj lahko krenemo z Vladimirke in se peljemo čez Sajansko gorovje proti Bajkalskem jezeru... Preklet, že spet se bližajo volkovi!«

»Res je! Kje imaš revolver?«

»Tukaj! Ne varčujmo s krogli! V dveh urah bo dan in zveri nas bodo pustile pri miru.«

»Dimitrij, ali jih spet čuješ?« je vprašal zdaj voznik. »Za svoje konje jamčim. Tecite, le tecite golobice!«

20. poglavje.

Napad stepnih roparjev

Iz daljave onstran smrekovega gozda, ki se je dotikal Vladimirke, se je znova slišalo divje tuljenje sestradanega volčjega krdela.

Bilo je verjetno, da so z zelo finim sluhom obdarjene zveri zaslišale trojko in jo spet začele zasledovati. Oba kozaška konjiča sta pač komaj zadoščala, da sta za silo utešila lakoto teh požrešnih stepnih roparjev.

Čudno pa je bilo, da se je slišalo tuljenje zdaj iz bližine, zdaj spet iz daljave.

»Kaže skoro, da je več krdel!« je rekel Dimitrij, ki je pozorno napenjal ušesa proti smeri, od koder so prihajali glasovi. »Dirjajo v cikcaku, ker bi nas morali sicer že davno dohiteti.«

»Morda pa kozaška konjiča še zmerom bežita pred njima?«

»Tudi meni se je začelo tako dozdevati. Konjiča sta morda zavohala našo bližino in hočeta zdaj poiskati ljudi, ki bi ju mogli braniti.«

»Ubogi živali tečeta v cikcaku, da bi se obranili napada.«

»Toda volkovi so zviti, ločijo se pogosto v več krdel, da obkrožijo svoj plen.«

»Ali ne bi rajši takoj krenili z Vladimirke?«

»Trenutno je to še nemogoče. Na levi strani je samo močvirje. Led na njem morda še ni dovolj čvrst za naše konje in trojko... No, vidite, najina domneva je bila pravilna.«

Ob koncu smrekovega gozda se je zdaj pojavila temna senca. Bil je eden izmed kozaških konj.

Uboga žival je tako divje tekla, da ji je griva strahotno vihrala. Glavo z žarečimi očmi je imela globoko sklonjeno. Hripavo rezgetanje, ki je zvenelo skoraj kovinsko, je prihajalo iz gobca, pokritega s peno.

Za njim pa je teklo sestradano krdelo najmanj dve sto volkov. Tekli so ko obsedeni z visoko vzdignjenimi repi.

Ko je nesrečni dirkač, ki je morda gledal žalostni konec svojega tovariša, žapal trojkinjo luč, je za trenutek obstal kakor oslepljen. Nato je s tožečim rezgetanjem sledil sarem.

»Pognal bo na nas vse krdelo zveri!« se je hudoval Dimitrij.

»Uboga žival! Pri nas išče pomoči!« je rekla usmiljeno gospodarica.

»Tudi meni je žal za žival, toda njena smrt je neogibna. Zasledovalce moramo usmeriti drugam.«

Pomeril je na konja.

Konj je bil zdaj komaj kakšnih sto pedeset korakov oddaljen od trojke.

Strel je zadel. Konj je poskočil, se med bednim rezgetanjem zavrtel in padel v sneg. (Da lje)

Skok s padalom pred poldrugim stoletjem

Nedavno je prvak ruskih padalcev tvegala skok iz višine 12.444 m in ga srečno izvedel. Svoje padalo je odprl šele tedaj, ko je bil opravil 11.800 m dolgo navpično kot skozi zrak.

To dejanje vsekakor zasluži vso pozornost, vendar kljub temu ni zbudil take pozornosti kakor pred poldrugim stoletjem nekreten poskus, ki ga je tvegala neki zločinec. Leta 1777. je Belgijec Defontage izdelal »letalski plašč«, ki bi ga po naše imenovali padalo. Čeprav je Defontage v uporabnost svojega izuma verjel, se ni mogel odločiti, da bi ga sam preizkusil. Obrnil se je zato na oblastva, da so njegovi želji res ustregla in mu dala na razpolago na smrt obsojenega roparskega morilca Jeana Dumiera. Obljubili so mu svobodo, če bo pristal živ na zemlji.

Več policijskih uradnikov je nekega dne Jeana Dumierja privedlo pred pariško orožarno, kjer sta ga pričakovala izumitelj in velikanska množica. Izumitelj in zločinec sta zlezla na streho orožarne. Tam je Defontage pritrtil na Dumierja letalski plašč, ki je bil sestavljen iz majhnih ptičjih peres, in mu zabičal: »Držite roke vodoravno in mahajte kakor ptice.«

Dumier je skočil. Kakor kamen je padel v globino. Malo nad zemljo pa se je mogel spet ujeti in je potem mirno preplaval še zadnji košček svoje poti. Na zemlji je pristal blede kakor smrt in nesposoben, da bi spregovoril besedico, toda poškodbe ni utrpel nobene. Še zmerom ni bil sposoben besedice, ko je stopil k njemu Defontage, mu ponosno stisnil roko in mu izročil poln možnjček zlatnikov.

Japonci nameravajo zgraditi 115 km dolg podmorski predor

Med najdržnejšimi načrti, presegačimi daleč domišljijo pisateljev, je nedvomno japonski načrt za podmorsko zvezo Japonske s Korejo po 115 km dolgem predoru. Mnogi inženjerji se je že lotila dela, da preučijo morsko dno tam, kjer naj bo zgrajen predor. Inženjerji so tudi že izračunali, da bodo znašali stroški približno eno milijardo japonskih jenov.

Podmorski predor bi zelo skrajšal pot med

Japonsko in Korejo. Medtem ko traja zdaj vožnja po morju dobrih osem ur, bi trajala skozi predor samo dobri dve uri. Že iz tega je razvidno, kako važen bi bil predor pod morjem. Graditi ga začne tako, ko bo dograjen predor med otokoma Simonskijem in Mojijem. Ta predor je pa mnogo krajši. Inženjerji, ki ga grade, bodo s pridom uporabljali izkušnje, pridobljene pri gradnji prvega predora pod morjem.

Nov svet se dviga iz morja

Ameriški znanstvenik Naulty je objavil razpravo, v kateri dokazuje, da bo dobilo Havajsko otočje na Tihem morju kmalu soseda. Gre za kopnino, ki se dviga iz morja in bo dosegla velikost Kalifornije.

Že več desetletij se v bližini Havajskih otokov dviga svet, ki bo v doglednem času

zrasel čez morsko gladino. Na tem otoku bo prostora za 25 milijonov ljudi. Naulty sodi, da bo nova kopnina ugodna za gojitev sladkorne pese, kave, pšenice, turščice in tobaka. Mož opozarja ameriško vlado, naj se pravočasno pobriga za to, da postane lastnica novega ozemlja.

× **Skrb za zdravstvo v Rusiji.** Moskovsko poverjeništvu za narodno zdravje je izdalo načrt svojega dela za l. 1941. Glavni smoter tega načrta je še nadalje borba proti nalezljivim boleznim, skrb za zdravstvo v vaseh in temeljito izboljšanje zdravniškega skrbstva za otroke. Doslej je bilo zdravniško skrbstvo za 60 milijonov otrok v Sovjetski zvezi precej površno. Z novim letom bo vsakega otroka v prvem mesecu življenja obiskal zdravnik in vsaj dvakrat tudi bolniška sestra, ne da bi bilo treba staršem to posebej predlagati. V vsaki vasi in vsaki večji stanovanjski hiši bodo uredili otroške sobe. Število postelj v bolnišnicah bodo v vsakem mestu povečali.

× **Čebela pošni sel.** Že dolga stoletja se uporabljajo golobi za pošiljanje vesti, ker se vračajo v svoje bivališče tudi iz daljnjih krajev. Podobno lastnost kakor golobi imajo tudi čebele, ki letajo zelo daleč nabirat med, a nikdar ne zgreše poti. To njihovo lastno so porabili Japonci za pošiljanje vesti. Čebela je namreč mnogo manjša od goloba, tako da ni nobene nevarnosti, da bi jo sovražnik sestrelil. Važno poročilo se fotografsko zmanjša in pritrudi na trup čebele, da lahko neovirano leti. Čebela leti povprečno s hitrostjo 50 do 70 km na uro.

× **Bahamski otoki in njih novi guverner.** Med prebivalstvom Bahamskih otokov, ki pripadajo Angliji, vlada veliko zanimanje za osebo novega guvernerja vojvode Windsorskega, ki je bil nedavno imenovan, še bolj pa za njegovo soprogo, nekdanjo Američanko go. Simpsonovo. Ona je poglavitna oseba, okoli katere se sučejo vsi pogovori. Prebivalstvo hoče dati guvernerju tudi primeren dom, zato je finančni svet že dovolil pose-

ben znesek, ki se bo porabil za okras vladnega poslopja.

× **New York zelo narašča.** Objavljeni so bili prvi podatki o ljudskem štetju v Zedinjenih državah, ki je bilo pred nedavnim končano. Pet največjih mest je zelo naraslo, v treh drugih se število prebivalstva ni spremenilo, v štirih velemestih pa je celo padlo. Najbolj je naraslo število prebivalstva v New Yorku. Porast prebivalstva v zadnjih desetih letih znaša preko pol milijona. Leta 1930. je bilo v New Yorku 6.930.446 prebivalcev, letos pa jih je 7.380.359.

× **Kako je naraščala prestolnica Argentine Buenos Aires.** Prestolnica Argentine Buenos Aires se je širila v začetku zelo počasi. Ustanovljena je bila leta 1536., in prvotno je prebivalo v mestu 50 španskih plemičev, 2500 navadnih Špancev in 150 Nemcev. Malone vse prebivalstvo je pa pokončala lakota. Šele leta 1580. se je mesto znova naselilo. Takrat je štele mesto samo 300 prebivalcev in naraščalo je zelo počasi. Leta 1810. je štele 46.000 prebivalcev, leta 1860. 305.000, lani 1. januarja pa že 2.463.269. To je običajno naraščanje ameriških velemest. Spočetka naraščala število prebivalstva precej dolgo počasi. Ko se je pa mesto razširilo, začne naraščanje spet pojemati.

× **Žrtve angleških letal v severni Italiji.** Rimska agencija Stefani poroča med drugim: Objavljen je bil uradni seznam žrtev angleškega bombardiranja italijanskih mest Milana, Torina in Alessandrije. V Milanu je bilo 12 mrtvih in 46 ranjenih, v Turinu en mrtev in 6 ranjenih, v Alessandriji pa 12 mrtvih in 14 ranjenih. V tem mestu je bila posebno prizadeta družina nekega kmeta, očeta sedmih otrok, ki je izgubil tri otroke, štirje pa so

bili ranjeni. Vsa Italija izkazuje spoštovanje tem nedolžnim žrtvam.

× **Velike poplave na Kitajskem.** Iz Kajfenga poročajo, da je na tisoče ljudi iz srednje Kitajske utonilo zaradi velikih poplav Rumene reke. Pokrajina, ki se razprostira južno od železniške proge proti Lunghaju, je vsa pod vodo.

× **Politični komisarji v ruski vojski odpravljani.** Sovjetska vojska je poleg vojaških poveljnikov imela doslej tudi politične komisarje, ki so za komunistično stranko nadzirali obnašanje oficirjev in vojakov. Zdaj so te komisarje odpravili z izjavo, da mora biti glavna osnova sovjetske vojske disciplina.

× **Velika brezposelnost v Franciji.** Kakor poročajo iz Vichyja, je končana demobilizacija francoske vojske v nezasedenem ozemlju. Domov so poslali tri in pol milijona vojakov, ki se po eni strani veselijo svobode, po drugi pa so v velikih skrbeh, kajti demobilizacija je silno pomnožila vrste brezposelnih v Franciji.

× **Poslušanje radia v Rumuniji prepovedano.** Rumunska vlada je izdala odredbo, ki prepoveduje poslušanje tujih radijskih vestí v javnih prostorih. Poslušati se sme samo glasba. Poslušanje radia po 2. uri zjutraj pa je prepovedano tudi v zasebnih stanovanjih. Tajna policija ima pravico nadzorovati, ali se uredba glede poslušanja radia natanko izva-

ja. × **Nadzorstvo nad tujci v Egiptu.** Egiptski notranji minister je odredil, da se morajo vsi tujci javiti na policijskem ravnatelstvu svojega okoliša, kjer prejmejo izkaznice o istovetnosti. Izvzeti so samo poslaniki tujih držav in njih osebje.

× **Prešli so k novim gospodarjem.** Iz Bukarešte poročajo, da je v zasedeni Besarabiji ostalo 736 policijskih nameščencev, ki so prej služili pod Rumunijo, zdaj pa so rajši ostali pod Sovjetsko zvezo. Te nameščence je zaradi tega zdaj rumunska vlada črtala iz svojih seznamov.

× **Prepoved tajnih društev v Franciji.** Te dni je bil v francoskem uradnem listu objavljen zakon o prepovedi delovanja tajnih združenj. Po določbah omenjenega zakona bo kaznovan z zaporom od šestih mesecev do dveh let n z denarno kaznijo do 5000 frankov vsakdo, ki bo sodeloval posredno ali neposredno pri razpuščenih društvih. Če se bo proti tem določbam pregrešil tujec, bo izgnan iz Francije. Navedene določbe se bodo izvajale tudi v Alžiru in kolonijah.

× **Nočni napad na tvornico pri Leipzigu.** Po Reuterju javlja angleško letalsko ministrstvo, da so nedavno noč angleški bombniki izvedli velik napad na tvornico sintetičnega goriva v Leunu pri Leipzigu, ki je ena izmed največjih tvornic te vrste v Nemčiji. Napad je trajal eno uro kljub močnemu ognju protiletalskega topništva vseh vrst in strojníc. Angleška letala so vrgla na tvornico več sto bomb in so po podatkih povzročila velike požare, ki so se raztezali preko vseh tvorniških naprav. Dve angleški letali sta bili zadeti od protiletalskega topništva in huje poškodovani.

× **Indijski maharadža si je naročil poseben avto.** Zelo čudno naročilo je dobila pred dobrim mesecem neka avtomobilska tvornica v Detroitu v Ameriki. Neki indijski maharadža (vladar) je izrazil željo, naj mu izdelajo osebni avto, ki bi imel tri zelo udobne sedeže zanj in za njegova brata. Prvi njegov brat tehtal 153, drugi 167, maharadža sam pa 139 kg. Razen soferja in treh težkih gospodov naj bi avtomobil imel še dovolj prostora za pet članov njegove osebne straže. Avtomobil naj bi vozil prav tako po polju in travnikih kakor po cesti in pri vsem tem naj bi še dosegel 100 km na uro. Za to zadnjo željo je dala povod okolnost, da med maharadževim sedežem in Bombayem ni pravih cest. Značilno za ameriški trgovinski duh je, da je avtomobilska tvornica sprejela to za naše razmere skoro nemogoče naročilo. Seveda bo ta avto precej drag, kar pa maharadže ne ovira, saj mu milijonov ne manjka.

NA SODIŠČU

Sodnik (ženski prič): »Ali ste že kdaj imeli opravka s policijo?«

Priča: »Da, nekoč sem bila zaročena s stražnikom.«

Iz naših delavskih krajev

Maribor

Mariborska tekstilna industrija se polagoma skoraj neopaženo izseljuje v južne dele države. Gotova podjetja so si že izgradila ali pa grade v južnem delu države nove tovarne, kamor se nameravajo preseliti v najkrajšem času.

Problem, kako zaposliti tekstilno delavstvo zaradi vedno večjega omejevanja delovnega časa in vedno večjih redukcij, se izgublja v problemu, kam s slovenskim tekstilnim delavstvom, ko tovarne prenašajo sedeže svojih podjetij drugam. Delavstvo samo se prepušča usodi in ne išče rešilne bilke, katere bi se oprijelo. Tudi s strani merodajnih faktorjev se še ni ničesar ukrenilo, da bi se izseljevanje preprečilo in omejilo. Kdo je poklican, da reši ta problem? A naj le prepustimo vse razvoju samemu?

Delavec, sam si mora pomagati, ako hoče dobiti zaposlitev. Le na svoje delo se lahko opira. Le s skupno močjo, solidarnostjo in slogo ti je dana možnost življenjske eksistence. Zaradi tega dvigni glavo in dokaži, da si tudi ti tukaj, da se mora tudi tebe vpoštovati in ti dati vsaj toliko, da boš s poštenim delom lahko preživljal sebe in svojo družino.

Tekstilno delavstvo preživlja težke čase, je povrh tega brez kolektivne pogodbe, brez urejenih razmer prepuščeno samemu sebi. Vsega tega si je krivo samo, saj ga tepe njegova nezavednost. Po teh krizah in neuspelih pa se mora tudi tekstilni delavec vzdržati in spoznati, da edino v stanovski delavski slogi, v enotnosti in delavski organizaciji je rešitev njegovega gmotnega socialnega položaja. Zato je skrajni čas, da se vse tekstilno delavstvo čim prej organizira v Narodni strokovni zvezi.

Delavstvo tovarne »Jugoepta« je v mezdnem gibanju, in to zaradi nizkih plač. Nekatero delavstvo je plačano celo pod minimalno mezdo, zato je bilo primorano, da je stopilo v mezdno gibanje. Dočim so druga slična podjetja dala zaradi naraščajoče draginje poleg 0.50 din poviška še 10% doklade na celotno plačo, delavstvo podjetja »Jugoepta« ni prejelo teh 10%, temveč samo din 0.50. Da je delavstvo res slabo plačano, je razvidno iz tega, da kljub povišku, katerega je delavstvo prejelo, še nekateri do sedaj niso dosegli višine minimalne mezde. Delavstvo je spoznalo, da je edina rešitev skupen nastop, kajti le potom organizacije se bo izboljšal njihov socialni položaj.

Hoče pri Mariboru

Delavstvo lesne industrije tvrdke Wesiak je stopilo v mezdno gibanje. Vzrok mezdne gibanja so slabe plače, saj delavstvo zasluži le minimalno mezdo, nekateri pa niti te ne, dela se pa 12 do 13 ur. Delo je naporeno in težko, nadurnega dela pa ne dobijo plačanega po predpisih. Vsi ti in še nekateri drugi nedostatki so pripravili delavstvo do tega, da je stopilo v mezdno gibanje. Delavstvo je 100% organizirano in upamo, da bo prav radi tega mezdno gibanje lažje uspelo.

Ker je podjetje odklonilo pogajanja z organizacijo, je bila ta primorana zaprositi sresko načelstvo za poravnalno razpravo. Dovolj je bilo moledovanj in prošenj, dovolj žaljenja, sedaj smo trdno odločeni in pripravljeni, da se borimo za naše pravice in naš vsakdanji kruh.

Zagorje

V petek, dne 16. t. m. se je vršilo zborovanje delavstva, na katerem je poročal zastopnik centrale o mezdnem gibanju TPD in o končnih uspehih tega gibanja. Delavstvo je bila podana točna slika mezdne gibanja, in je videlo, da so zastopniki Narodne strokovne zveze povsem pravilno zastopali stališče organiziranega delavstva. Zahteve, ki so jih postavili zastopniki NSZ, so bile le želja organiziranega delavstva, katere so podružnice poslale centrali in po katerih je centrala

postopala vse do zaključka mezdne gibanja. Iz poročil pa je razvidno, da je bila NSZ osamljena in da je morala kloniti večini. To vse je točno razvidno iz zapisnikov predkonferenc. Delavstvo NSZ pa še nadalje vztraja pri vseh teh zahtevah in ko bodo spregledali tudi ostali, se bo uresničila želja vsega delavstva, t. j. da se vsi nedostatki odpravijo ter uredijo delovni pogoji današnjim potrebam odgovarjajoče. Delavstvo je sicer z zadovoljstvom sprejelo, kar je dobilo, ve pa, da je to vsekakor premalo radi tako naglega in tako visokega porasta draginje.

Št. Pavel pri Preboldu

Že zadnjič smo poročali, da je delavstvo Mautnerjeve tovarne v Sv. Pavlu v mezdnem gibanju. Ker pa je podjetje odklonilo neposredne razgovore s strokovnimi organizacijami, sta bili organizaciji primorani, da zaprosita sresko načelstvo v Celju za poravnalni postopek. Na prvo vlogo, ki sta jo organizaciji poslali podjetju začetkom mesca maja, je podjetje odgovorilo negativno, kakor tudi na vse ostale vloge. Tako je prišlo dne 30. julija 1940 do prvega poravnalnega postopka, kateri se je pa zaključil negativno, kajti zastopnik podjetja je izjavil, da je dobil poziv nepričakovano in zadnji trenutek, tako da nima potrebnih pooblastil. Drugi poravnalni postopek, ki se je vršil 14. avgusta 1940, je bil istotako brez uspeha, kajti zastopnik je stal na stališču, da so razmere v Sv. Pavlu zaenkrat urejene. Kolektivne pogodbe z ozirom na sklep organizacije Zveze tekstilnih podjetij ne moremo sklepati. Pripravljeni pa smo podpisati tako kolektivno pogodbo za vso dravsko banovino. Glede splošnih razmer pa je podal zastopnik podjetja referat, iz katerega je razviden odnos delavstva do podjetja. V tem referatu so tudi točno navedene številke in sedanji zaslužek delavstva. Vidi pa se, da ta referat ni točno sestavljen, posebno, kar se tiče poviškov, kajti navedeno je, da je delavstvo prejelo 39% poviška, kar pa ne drži, kajti, ko sta zastopnika zahtevala, naj ostane pri tem in naj se napiše poseben zapisnik, s katerim bo vse delavstvo prejelo 39% poviška na bruto zaslužek, kar pa je zastopnik podjetja odločno odklonil. Po daljši debati je bilo sklenjeno, da se bo zastopnik podjetja ponovno obrnil na svojo organizacijo ter da se drugi poravnalni postopek prekine in nadaljuje dne 22. t. m.

Zastopnika organizacije, kakor tudi obratni zaupniki, so točno razložili položaj delavstva, njihove težave ter opravičene želje in zahteve. Mi upamo, da bo podjetje to uvidelo in da bo res čim prej prišlo do končnega sporazuma. Zastopnik podjetja sam je že na pogajanjih priznal upravičenost delavskih zahtev, toda dejal je, da se mora ta linearni povišek doseči za vso tekstilno stroko v dravski banovini, kar po njegovem mnenju ne bo težko, ker so delodajalci sami uvideli, da je bil zadnji povišek premajhen.

Hrastnik

Dne 13. t. m. se je vršil v rudniški čakalnici sestanek rudarjev, katerega je sklical lokalni načelnik I. rudarske skupine tov. Čarter, da poroča rudarjem o rezultatu mezdne pogajanja prejšnjega dne s TPD. Izčrpno poročilo o pripravah in poteku pogajanj je podal tajnik Narodne strokovne zveze tov. Makše iz Ljubljane. Vsem poročilom so z zanimanjem sledili navzočni rudarji. Dosežen je bil ponovni povišek za 9 in pol % draginjske doklade, tako da znaša skupna doklada od 1. avgusta t. l. 25% draginjske doklade na bruto zaslužek. Sestanek je bil zelo dobro obiskan. Po tukajšnjem rudarskem revirju so bili pred kratkim raznešeni letaki s podpisom podružnice Zveze rudarjev Jugoslavije v Zagorju, v katerih se podrobno razpravlja o poraznem stanju navedene organizacije, kakor tudi o posameznih podružnicah.

Tukajšnji rudarji z zanimanjem debatirajo o tej zadevi, poudarjajoč, da kar se je do sedaj samo šušljalo, to prihaja sedaj na dan iz lastne organizacije. Dodajajo, da je sedaj zadnji čas, da se obrne hrbet tem ljudem in da se vse organizira v Narodno strokovni zvezi, ki se res odkrito in pošteno bori za delavske pravice. — Tov. Podstudenšek v odgovor »Delavski politiki« z dne 5. VIII. t. l. tem potom vljudno obvešča in svetuje podpisnikom članka »Javen poziv«, da naj nikar ne pišejo o njegovih govori in govoricah v svojem glasilu, temveč naj rajši na svojih sestankih razpravljajo o svoji »večinski« organizaciji in vsebini letakov, ki jih je izdala Strokovna organizacija Zveze rudarjev v Zagorju. Dodaja pregovor: »Ne hodi drugam gasit, če ti doma hiša gori.«

Jesenice-Javornik

Vsi organizacijski zaupniki podružnic NSZ Jesenice - Javornik se pozivajo, da se udeležijo seje, ki se bo vršila v petek, dne 23. t. m. ob 19. uri zvečer v prostorih Sokolskega doma (članska soba NSZ) na Jesenicah. Z ozirom na važnost programa je udeležba obvezna.

V nedeljo, dne 1. septembra t. l. se bo vršil kolesarski izlet. Kdor se želi udeležiti tega izleta, naj se prijavi podružničnim funkcionarjem. Podrobnosti in kraj izleta se bo določil na seji organizacijskih zaupnikov.

Vse čitatelje naše knjižnice opozarjamo, da bo v mesecu septembru knjižnica odprta vsak dan, kakor so uradne ure v pisarni NSZ. S tem bo omogočeno vsem čitateljem, da po svoji želji izberejo zaželeno čtivo.

Pogajanja v mizarski stroki

Zadnjič smo poročali, da je kr. banska uprava pozvala delodajalce in delojemalce mizarske stroke, da za 20. 8. 1940 podpisajo kolektivno pogodbo. Če ne bi do tega prišlo, pa da bo kr. banska uprava predpisala tarifno lestvico po čl. 14-2 uredbe o minimalnih mezdah.

Strokovne organizacije so na svojem posvetovanju sklenile, da naj služi za osnovo pogajanj predlansko leto predložen osnutek kolektivne pogodbe z delodajalskim združenjem mizarske stroke. Edino tarifna lestvica naj se spremeni z ozirom na novo določene minimalne mezde in porast draginje.

Delavska zbornica je v imenu organizacije sporočila to zbornici za TOI. Zbornica za TOI pa je sedaj odgovorila negativno, češ da niso dani pogoji za sklenitev take kolektivne pogodbe.

Delavska zbornica je o tem obvestila kr. bansko upravo s prošnjo, da pred podpisom tarifne lestvice zasliši predstavnike delavskih strokovnih organizacij in Delavsko zbornico.

Radioprogram Ljubljana

od 25. do 31. avgusta.

Nedelja, 25. avgusta: 8.00: Jutrnji pozdrav. — 8.15: Citraški dueti (Mezgotits, Pecklarjeva). — 9.00: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz franciškanske cerkve. — 9.45: Verski govor (dr. Vilko Fajdiga). — 10.00: Za krajši čas (plošče). — 10.15: Samospevi Mare Petričeve (pri klavirju prof. Lipovšek). — 11.00: Prenos promenadnega koncerta vojaške godbe iz Zvezde. — 12.00: Naši pevci (plošče). — 12.30: Objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 17.00: Kmetijska ura: Zaščita kmečke posesti in zadružništvo (dr. Jože Basaj). 17.30: Veseli godci, vmes balalajke in mandoline (plošče). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Pomen karikature v našem nacionalnem življenju (Niko Pirnat). — 19.40: Objave. — 20.00: Mojstri violine (plošče). — 20.30: Pevski in orkestralni koncert (sodelovali bodo Anton Orel, prof. Lipovšek — spremljava in radijski orkester). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Zvoki za ples (plošče).

Nova kolektivna pogodba pri KID

Dne 31. julija 1940, je bila podpisana na Jesenicah nova kolektivna pogodba za delavstvo KID. Svrha te kolektivne pogodbe je okrepitev posebnega podpornega sklada za podpiranje brezposelnih bivših delavcev KID, ki ga je ustanovila Krajevna Bratovska skladnica na Jesenicah, dne 29. III. 1932 in katerega upravlja krajevna Bratovska skladnica v svojem avtonomnem delokrogu.

Finančna sredstva zbrana po določbah te kolektivne pogodbe se v nobenem primeru ne bodo smela uporabljati za kakšne druge svrhe, temveč samo za podpiranje bivših delavcev KID, ki ne morejo dobiti primerne zaposlitve.

S to kolektivno pogodbo je delavstvo ponovno veliko pridobilo, kajti iz nabranih sredstev bo lahko Bratovska skladnica nudila temeljito podporo delavcem KID, to je v veliko večji meri, kot se je to dogajalo do sedaj. Na drugi strani pa se vidi, da vse organizacije kakor tudi družba pravilno pojmujejo socialni položaj in bedo brezposelnih ter so skušali vsaj delno izboljšati položaj brezposelnih sirotam.

V ta fond bo prispevalo delavstvo kakor tudi družba in sicer s sledečim iznosom: vse zaposlene osebe pri KID iz delavskega staleža, z vštetiimi gazisti vred, bodo mesečno prispevali sledeče zneske: a) pri meseč. kosmatem zaslužku od 400 do 1000 din 10.— din mesečno; b) od 1000 do 2000 din 15.— din mesečno; c) od 2000 dalje 20.— din mesečno. Ta prispevek bo odtegovala KID obenem z ostalimi prispevki za Bratovsko skladnico.

KID pa se je zavezala plačevati toliko, kolikor znaša vsota vseh delavskih prispevkov za dotični mesec.

Krajevna Bratovska skladnica pa bo morala pri svojih letnih poročilih tudi nadalje posebej izkazovati poslovanje tega sklada.

Delavstvo je s to kolektivno pogodbo veliko pridobilo in napravilo v socialni zaščiti korak naprej. Lohro bi bilo, da bi tudi ostala večja podjetja posnemala KID ter tako zavarovala vsaj deloma svoje delavstvo pred brezposelnostjo.

Selitev industrije

Kranjska tekstilna tovarna »Jugobruna« namerava zgraditi veliko moderno tekstilno tovarno v Jagodini. Znani mariborski industrijalec Marko Rošner je pa ustanovil novo tekstilno industrijsko družbo »Roteks« s sedežem v Beogradu, ki bo prevzela mariborsko tekstilno tovarno in zgradila na svojem novem področju novo tovarno. V zadnjem času opažamo, da industrijska podjetja iz Slovenije ustanovljajo v Beogradu in v drugih krajih na jugu podružnična podjetja, ali pa prenašajo sedež podjetja v Beograd. Tako se je pričela neke vrste selitev industrije iz Slovenije. Merodajni faktorji temu dejstvu posvečajo veliko premalo pažnje. Saj ne gre samo zato, da se gospod podjetnik preseli na teritorij, ki je zanj ugodnejši in kjer misli, da bo deležen lahko še večjih dobitkov. Gre tudi za usodo delavstva, ki je zaposleno v tovarnah v Sloveniji in ki bo zaradi selitve obrata naenkrat brez posla. Vsako zmanjšanje industrije v Sloveniji pomeni večjo revščino in to ne samo delavcev, ampak vsega prebivalstva. Skrbeti bi morali, da dobimo še nove industrije, ne pa da smo se znašli naenkrat v položaju, ko se je pričelo že obstoječo industrijo demontirati.

Mežiški rudnik

Med delničarji mežiškega rudnika so nastali nesporazumi glede uprave družbe in glede zbiranja ter delitve družbinih dohodkov. Dosedaj so imeli vodstvo rudnika Angleži v rokah in je vsaj v Mežici prevladovalo mišljenje, da imajo tudi večino delnic. Spor, ki je nastal v vodstvu rudnika je pa pokazal, da je večina delnic v rokah nemške celovške družbe, ki jo zastopa Wiener Bankverein. Celovski delničarji imajo od 130.000 delnic

63.750 delnic, to je 56.61 odst., medtem ko pripada ostalim delničarjem vsega le 43.39 odst. Da se prepreči oviranje dela, ali celo ustavitve dela v rudniku, kar bi imelo ne samo nedogledne posledice za prizadeto delavstvo, ampak tudi velik vpliv na gospodarske interese naše države, je minister za gozdove in rudnike imenoval nad mežiškim rudnikom prisilno upravo, katere skrb bo, da bo rudnik nemoteno naprej obratoval. Za prisilnega upravitelja je bil imenovan ing. Nikola Djurić gen. direktor državnih železnic v pokoju.

Službeni odnosi vojaških vpoklicancev

Določila obrtnega zakona o ureditvi službenih odnosov za slučaj vpoklica delojemalcev v vojaško službo so bila zelo nejasna in nepopolna. Dobro je zato, da je sedaj izšla uredba, ki podrobno obravnava pravice, ki jih imajo delavci in nameščenci za slučaj, če so vpoklicani v vojaško službo. V glavnem določa uredba to-le:

Poziv delojemalca na vojaško dolžnost v rednem, pripravnem, mobilnem in vojnem stanju, izvzemši službovanje v stalnem kadru, ne prekinja službenega odnosa. Delodajalec je dolžan sprejeti svojega delojemalca ponovno v službo, čim je izpuščen z vojaške vaje pod istimi pogoji, pod katerimi je delojemalec delal pred vpoklicom na vojaško dolžnost. Če so med tem nastale pri delodajalcu spremembe v pogledu plač, veljajo za vojaškega vpoklicanca novi pogoji.

Službojemalec za katerega znaša odpovedni rok najmanj 14 dni (to so po večini vsi celavci) mora službodajalcu v 15 dneh potem, ko je bil izpuščen iz vojaške službe, javiti zahtevo po zopetni namestitvi. Svoje staro službeno mesto nastopi službojemalec osmi dan, ko je sporočil svojo zahtevo službodajalcu. Če ima pa službojemalec daljši odpovedni rok od 14 dni, je službojemalec dolžan v 8 dneh po odpustu iz vojaške službe obvestiti službojemalec, da je pripravljen stopiti na delo. Službojemalec pa morajo ti službojemalec nastopiti v dveh dneh potem, ko jih pozove o delojemalci, najpozneje pa osmi dan potem, ko so svojo zahtevo po stari namestitvi sporočili službodajalcu.

Delojemalci, ki so bili sprejeti v službo kot namestniki onih, ki so bili poklicani v vojaško službo, lahko delodajalec odpove službo v roku šestih dni, ne glede na druga zakonita določila glede odpovednih rokov.

Vojaških vpoklicancev pa niso dolžni sprejeti v ponovno zaposlitev v podjetjih, kjer je med tem delo prenehalo, bodisi za celo podjetje, ali za oddelek, kjer je bil vpoklicanec zaposlen. Prav tako ni dolžnost delodajalca, da sprejme na delo vojaške vpoklicance čim bi pričel zopet obratovati in je ki so vezana na časovni razmak in one vpoklicance, ki so bili zaposleni pri delih, ki so bila med vršitvijo vojaške službe izvršena. Uredba pa določa, da mora delodajalec prvenstveno sprejeti v službo vojaške vpoklicance čim bi pričel zopet obratovati; možna zaposlitev pri delih, ki so jih službojemalec izvrševali pred vpoklicem v vojaško službo.

V primeru, da delodajalec ne bi sprejel nazaj v službo službojemalec, ki se vračajo iz vojaške službe, potem je dolžan službojemalec dati odškodnino za ves čas, dokler službeni odnos ne bo prekinjen v smislu določil obrtnega zakona.

Če je prišel odhod na vojaško dolžnost po odpovedi službenega odnosa od strani službojemalca, ali pred potekom odpovednega roka, ta odpoved ne velja.

Službojemalec, ki se je po odpustitvi v vojaške dolžnosti vrnil v službo, se služba ne more odpovedati v času enega meseca. Ta določba ne velja za slučaj, da bi med tem obrat ustavil delo, ali pa če je službojemalec odpuščjen vsled razlogov, ki veljajo po obrtnem zakonu v slučaju predčasnega odpusta.

Za slučaj sporov, ki bi nastali vsled določil uredbe je dolžna upravna oblast prve stopnje, da na zahtevo prizadetih strank po-

sreduje. Zaključeno pa mora biti posredovanje najkasneje tekom 8 dni. Odškodninske zahteve prijavi službojemalec obrtnemu sodišču, če pa sporna vrednost presega 12 tisoč din pa rednemu sodišču.

Glede pravic službojemalec in plač za čas, dokler so na vojaških vajah, bodo veljale tudi po uveljavljenju te uredbe določbe § 221 obrtnega zakona vse dotlej, dokler o tem vprašanju ne bo izdana posebna uredba.

Likvidacija ne bo enostavna

Socialno zavarovanje je še vedno predmet anket, predstavk in časopisnih polemik. Utemeljuje se popolna likvidacija Suzorja, zagovarja se pa tudi le reorganizacija te največje socialne ustanove. Obstoji načrt, da bi se Suzorju prepustilo nezgodno in starostno zavarovanje, dočim bi se bolniško zavarovanje prepustilo samostojnim nosilcem zavarovanja. Več političnih pristašev ima načrt, da se Suzor popolnoma razbije in da se za vse vrste zavarovanja ustanove po posameznih pokrajinah samostojni nosilci zavarovanja. Na mesto Suzorja naj bi stopil svet nosilcev delavskega zavarovanja, ki naj bi skrbel za enotnost poslovanja in izvajanje zakona v celi državi. Vsi nosilci delavskega zavarovanja imajo gotovo največji interes, da se zakon o delavskem zavarovanju enotno izvaja v celi državi in da so tudi zavarovalni predpisi povsod enaki. Enotno izvajanje zakona o zavarovanju se pa gotovo še ne bo doseglo s skromnim svetom nosilcev delavskega zavarovanja. Vsaj takim ne, kjer bi se posamezni nosilci zavarovanja le neobvezno posvetovali in sprejeli zaključek šele takrat, če bi bil soglasen. Za svet nosilcev delavskega zavarovanja bo potreben zakon ali uredba, ki bo določila njegov delokrog in obveze, da se bodo sklepi tega najvišjega organa delavskega zavarovanja spoštovali in izvajali. Svet nosilcev delavskega zavarovanja bo moral imeti na razpolago tudi potreben administrativni aparat in dohodke, da se bo lahko vzdrževal.

Na Hrvaškem ne razpravljajo več o tem, kako se naj uredi vprašanje socialnega zavarovanja. Odločili so se za brezpogojno likvidacijo Suzorja. Tudi o nekem skupnem organu vseh novih nosilcev zavarovanja nočejo ničesar slišati. Za banovino Hrvatsko se naj po predlogih banske oblasti osnuje samostojni nosilec socialnega zavarovanja, ki spada pod kompetenco banske oblasti. Premoženje Suzorja se naj pa razdeli po številu zavarovancev na nove nosilce zavarovanja. Novi nosilci zavarovanja naj prevzamejo tudi vse obveze, ki izhajajo iz nezgodnega in starostnega zavarovanja. Vse nepremičnine na Hrvaškem, ki so last Suzorja prevzame novi hrvatski zavod. Posojila prevzame pa hrvatski zavod samo ona, ki so bila dana na teritoriju Hrvatske. Tudi posojila, ki so bila dana državi sprejme novi hrvatski zavod samo ona, ki so investirana na Hrvaškem. Tisto, kar je torej naložil Suzor za splošne potrebe države, naj prevzamejo drugi nosilci delavskega zavarovanja. Nameščence Suzorja, oziroma njegovih krajevnih organov prevzame novi hrvatski zavod le one, ki so po očetu in materi pripadniki Hrvatske. Načrt banske uprave v Zagrebu pa nič ne govori, kako se bo poračunal deficit, ki je nastal baš na področjih okrožnih uradov, ki spadajo danes pod področje banske uprave v Zagrebu. Pravično bi bilo, da te deficite v celoti sprejme novi hrvatski zavod.

Lažje se bo načelno sporazumeti, kako se naj v bodočnosti uredi delavsko socialno zavarovanje, kakor pa, kako se naj likvidira obstoječe premoženje Suzorja, da bo vsem prav. Samo za ceno, da dobimo samostojnega nosilca delavskega zavarovanja tudi v Ljubljani, še ne smemo pristati na vsako likvidacijo Suzorja, ki bi se predlagala. Hrvatski predlog o likvidaciji Suzorja je zaenkrat nesporejmljiv in bo še mnogo korektur potrebnih, da z likvidacijo Suzorja novi nosilci delavskega zavarovanja ne bodo oškodovani.